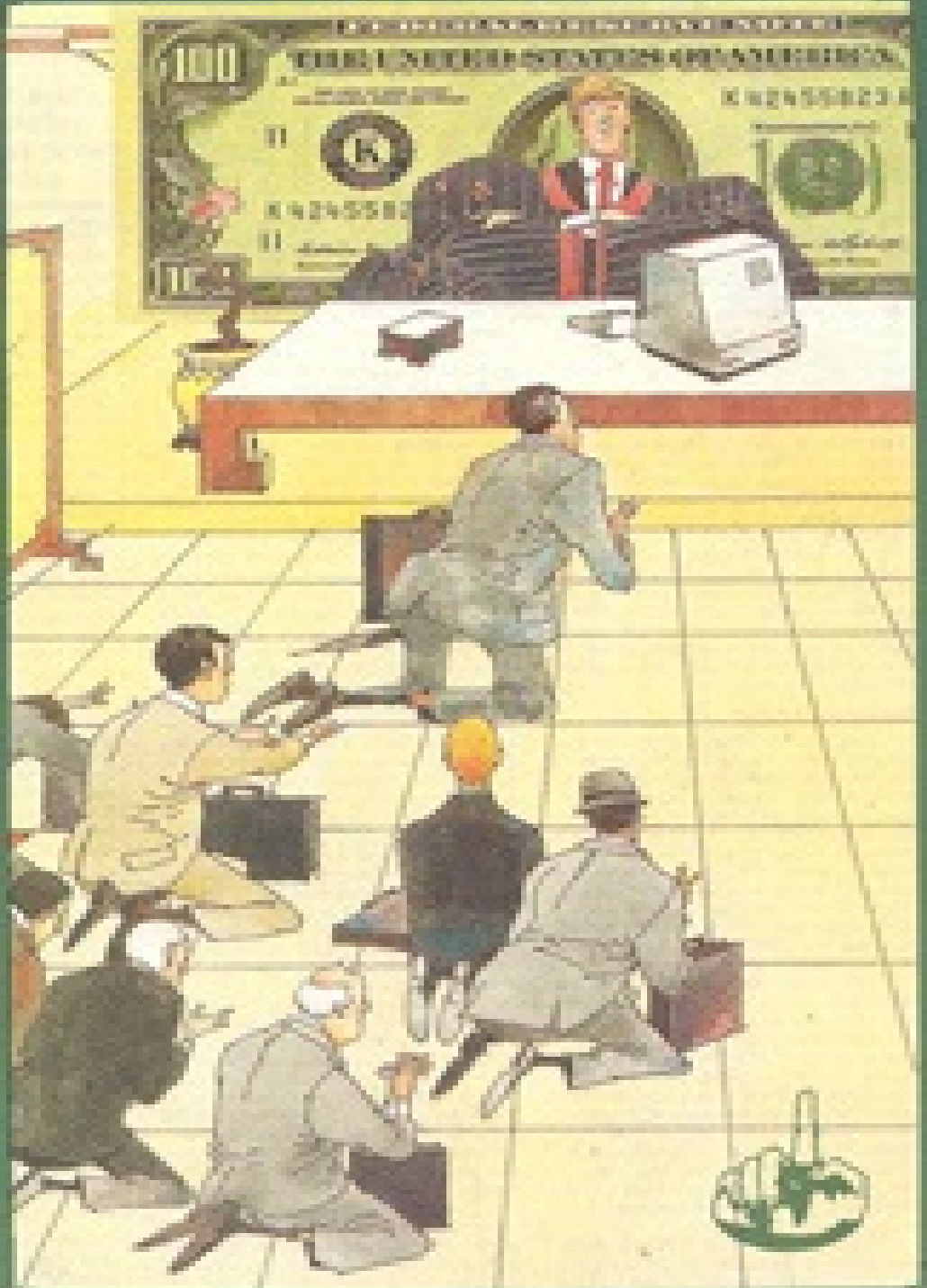

KAPİTALİZM UYANIYOR MU

4. BASKI

DR. ALİ ŞERİATİ

Ali Şeriatî - Kapitalizm Uyanıyor Mu?

"...Yoksulluk ve kompleksi oluşturan esas unsur tüketim olayıdır. Yetersiz tüketimi hissettiren unsur başkalarının, içinde yaşadığımız toplum üyelerinin tüketim düzeyleridir. Bu pratik gerçek normal pazarlarımızda da farkedilebilir.

Kapitalistler, pazar yaşamını ahlaki ve dini normlarla kurdukları halde, gerçekte kapitalist kamulaştırmanın köklü bir hayat tarzı olan din'le hiçbir alakası bulunmamaktadır..."

Dünya Yayıncılık 6.000 TL. Ederi Üzerinde Satılamaz.

Ali Şeriatî

KAPİTALİZM UYANIYOR MU?

Ç. Fikret Yalçınkaya

Dünya Yayıncılık İstanbul 1992

İÇİNDEKİLER

Genel Bir Değerlendirme / 7 Kapitalizm Uyanıyor / 23

Rekabet Enflasyonun ve İşsizliğin Baş Sebebi mi? / 25 Zıtlık / 35 Dipnotlar / 69

GENEL BİR DEĞERLENDİRME

Kapitalizm bir ekonomik ve sosyal sistem olarak varlığını muhafaza edebilmektedir. Onu; adi bir sosyal ve ekonomik düzen olarak tanımlayanlar olduğu gibi, insan onuruna, şeref ve haysiyetine en saygılı bir düzen olarak tanımlayanlar da bulunmaktadır.

Ancak kapitalizm'in insan ve eşya tabiatına zıt bir sosyal ve ekonomik sistem olduğunu pratiği göstermiştir. Çünkü kurtarıcı bir ekonominin en basit ilkelerine bile sahip değildir. İnsan emeğine ve alın terine saygısız olduğundan insanın güvenini kazanamamış ve kazanamaz da. Menfaati putlaştıran, kişisel çıkarı ilahlaştıran acımasız ve vahşi bir kültürün ürünüdür. Fakirleri hem patronların hem de sermayenin kullan haline dönüştüren bir ekonomik ve sosyal sistem olan kapitalizm, altın ve kuvvet ilahları tarafından üretilen fakat halka tükettirilen şeytani bir toplumsal örgütlenme şeklidir.

Sefiller, açlar ve kimsesizler üreten fabrikalar kümesi, tağutların çağdaş dilidir bu sistem. Evet bu sistem: İnsanın üstün değerlerini çiğnemiş, ahlâk ve vicdanı bozmuş, adaleti ayakta tutan her şeyi altüst etmiş, devletle halk arasındaki zaruri dayanışmayı ortadan kaldırmış, sıkıntıyı alabildiğine yaymış, huzuru silip süpürmüştür.

Kapitalizm'de işçi; hakkını dövüşe dövüşe, bileğinin hakkıyla alır patrondan. Kapitalist proleterya ilişkisinde insani bir köprü, bir bağ yoktur. İlişkiler; sadece mide ve cep veya işkembe ve yem ilişkisidir.

Kapitalizm'de her iş paraya dayanır, para ise kapitalistlerin elindedir. Devlet ise, para babalarının dilediklerini alabilmeleri için didinir. Çünkü devlet servet sahiplerini temsil etmektedir. Ancak kapitalist devletin bütçesi zenginlerin ödemesi gereken vergilere değil, fakirlerin ödediği vergilere dayanmaktadır.

Kapitalist işletme, sanayi teknisyenini, iktisat bilginini, kültür adamını ve hukukuçusunu kendi yaratır. İktisadi inkaşafıla kültürel inkişaf aynı temel gelişmenin iki ayrı yönünden ibarettir. Üniversite sanayinin elindedir. Entelektüellerden beklenen iş; teknik bilgilere dayanarak hakim sınıfın çıkarlarını korumak, düşman ideolojilere karşı Onun ideolojisini güçlendirmek ve ayakta tutmaktır. Çünkü sömürgeler çağında psikiyatristler; Afrikalıların aşağılıklarını ispat için bilimsel teoriler kurmuşlardı. Psikiyatristlere göre, sömürge halkının beyni gelişmemiş, onlar sadece görünüşte insandılar. Ancak zamanla "yeryüzünün lanetlileri" çelişkileri görmeye ve yeni çözümler bulmaya başlayınca, şuurlanan burjuvazinin yeni bir ideolojiye ihtiyacı oldu.

S Bu dünya görünüşünü rahipler değil, pratik bilgi uzmanları kuracaktı. Kanun adamları, edebiyatçılar, matematikçiler, hekimler v.s. rahibin yerine geçecek ve filozof adını benimseyeceklerdi. v

Devlet tüm halkın dertlerini dikkate alarak dinlemiyor, sadece birkaç yüz kişinin isteklerini karşılamak için çırpıyor; bu sistemde,

*Bu toplumsal örgüde para babalarının özel köpekleri l nin sahip buldukları villalara, İsrail ve etli yemeklere pek çok insan sahip olamamaktadır.

Kim diyebilir ki, beli bükük., çöp tenekelerinden artık \ toplayan çıplak bedenli, yalın ayaklı, soluk yüzlü, ürkek / bakışlı binlerce ihtiyar insandır? Bunların insan haklarından yararlandığını kim söyleyebilir? Onlar ki kapitalistlerin yükselen saraylarındaki köpeklerin bulduğunu bile bu ^ lamıyorlar.

Bütün bunlardan sonra millet egemenliğin kaynağıdır, seçme ve dileme hakkı onundur palavrası buyur senin olsun... Bu öylesine bir yutturmacadır ki, üstünde konuşmak bile yersiz. Egemenliğin kaynağı şu sözünü ettiğimiz millet, öyle mi? Bu milyonlarca aç, bu zavallı, bu cahil kalmış, bu iğfal edilmiş milyonlar... Şu gece ve gündüz ekmek diye sayıklayan zavallılar... Şu, kendisinin hakkı olduğu söylenen seçme hakkı üzerinde düşünmek için harcıyacak bir saniyesi bile olmayan yoksullar... Şu basın ve yayın araçlarının işaret buyurduğunu seçen, reddettiğini terke den milyonlar mı? Bunlar mı egemenliğin sahibidir?

Bir yanda, vurguncu seçkinler yığını, bir yanda yoksullar kalabalığı.. Bunlar kapitalizm'in eserleridir. Jp'nun başlıca özelliği sırf pğlpn^n , «lahildiğinp ^ezen, fakat dilediği kadar mal, dilediği kadar vakit ve sarfedilmesi gereken bedenice,neriyyi bulan mutlu bir azınlık beslemesidir. Böyle bir azınlığın biriken bedeni gücü, çalışma ve beden liği aşan üstün düşüncelere sarfedilmediğinden, bu enerjiyi harcamak için başka bir yol gerekir. O yol da; pis bedeni

zevkler, çılgınlıklar, eğlence ve ziyaretler, sporlar, sarhoşluk, arbede ve gece hayatı yoludur.

Şüphe yok ki, bu memlekette aç olanlar en çok çalışanlardır. Bununla şerefiyle çalışan, hırsızlık, yan kesici lik, aldatma, dalkavukluk, rüşvet, nüfuz sömürücülüğü, kadın ticareti, insanı kısa yoldan seçkin kılacak herhangi ber şeyi yapmayan namusluları kastediyorum.

Kapitalist bir sistemde huzursuzluk ve stress hakim dir. Çünkü bu huzursuzluk, emeğin karşılığını bulamama smdanV çarısmanın mükafatsız kalmasından, dalaverecili ğııı, dürüst yollardan dah çok iş görmesinden doğuyor. ,

Şüphe yok ki, "İslâm sosyal zulümler ve feodal köleleştirme hareketleriyle mücadele etmiştir." Çünkü Feodalite ağalarına göre insan kitleleri kölelerdir. Onlardan korkmanın, kuşkulananmanın gereği yoktur. Kitleler açlık ve hastalığın adi, zayıf mahluklar haline getirdiği yığınlardır. Şeref ve üstünlük duygusuna, adalet ve insaf düşüncesine sahip ve layık değillerdir. En çıkar yol bunların mallarını sömürmektir. Fakat bunların sınaı alanda çalıştırılmaları zaruri olduğu için kendilerine işkence etmemeli. Zira birgün, aralarında bir anlayış birliği teşekkül ederek insan haklarına talip olabilirler.

Kapitalist sistemlerde hayat tek boyutlu ve hedefsiz bir harekettir. Buradan ötesi yoktur insan için bu sistemde. İnsan bu sistemde paraya, şehvete, yemeğe saldırganlığa ve namussuzluğa dönüşmüştür. İnsan hak ve görevlerini hiçe sayan sosyalekonomik düzenin çeşitli güçlerinin tesiriyle değişti. Müşrik pratiğe dini kisve giydirdi. Putu kendisi yaptı ve yine kendisi taptı.

Kapitalizm insanı hayvani özelliklere sahip kıldı İnsanı sürekli "Kabiloğulları" kılacak faktörleri üretti ve tüketti. Irkı, kabileyi, sınıfı, grubu, mevkiyi ve aileyi üstünlüğün ana faktörleri olarak toplumsal gerçekler haline getirdi.

İnsanı bir ümmet kılan, bâtıl dinlerin tesirinden uzak muvahhid bir mümin kılan tüm faktörleri red ve inkâr ederek, şirki adım adım örgütletti.

n İnsanları nefî isteklere ve ırkî temayüllere esir hale

İletirdi. İrtidatı en doğal toplumsal vakıa haline getirdi. ^Bu sistem öyle bir hannastır ki, tüm fonksiyonu ve tüm görevi insanların kalbine vesvese vermektir. Ancak bu sistem, "Biz ancak Allah'ın teslim olmuş kullarıyız ve yine O'na dönücüleriz." diye haykıran insanları ve idrakleri asla tüketemeyecektir. Çünkü İslâm insanları, ma'bed ve tekkelerde inzivaya sürüklemek için gelmemiştir. Sadece yürek ve viç^nlarda kalmak için de gelmemiştir. Aksine hayata hıkmetrapk. onu dilediği biçime sokmak için gön \ derilmiştir.

'~n İslâm prensip ve düşüncelerini fikir ve eylem olarak gerçekleştirmek, emir v^~yâiaHârnnet ve kandan oluşan \ bir toplum halinde görmek ister. 1

İslâm, sadece kul ve Allah arasında bir münacaat, sadece gönülde saklı bir inanç ve camilerde namaz olarak kaldığı sürece hiçbir iş göremez. \Ne serveti toplum ihtiyaçlarına göre dağıtabilir, ne emekücret dengesini, ne fırsat eşitliğini sağlayabilir, ne uyuşuk güçleri çalışmaya sevke y dehilir. ne devlete milletlerarası camiada bir mevki temin ^ edebilir, ne ordu teçhiz edebilir, ne de kuvvet biriktirebilir.^

İslâm, kazanç ve mülkiyetin temelinde sadece "Emek" arar: Bedenî veya zihnî emek. Kazancın temelinde emeği

aradığı için "Faiz"i yasaklamıştır. Çünkü borç verilen para vasıtasıyla sermayeyi arttırmak emeksiz ürün elde etmek demektir. Emek ve alın teri esastır. Çünkü İslâm Peygam beri çalışmaktan şıgmiş el için "İşte Allah ve Resulü'nün ""sevdiği el, bu eldir." buyurmuştur. j

Mülkiyet, ferdi devlete karşı koruduğu için lüzumludur. İslâm'da sosyal tencere yoktu ayrı mutfaklar vardır. Hayat için kavgg yerine yardımlaşma prensibi mevcuttur. Ancak Batı için havat mücadeledir. Bu nedenlerdir ki, Ba tı'nım en büyük siyaset naz^riyecileri bile tezattan kurtulamazlar. Kurtulamazlar; çünkü kucağında geliştikleri sınıflı toplumun kanunu kavga, yani tezattır. Kana bulaşmamış, kan sıçramamış lokma yediği pek görülmemiştir; Batının.

İslâm'da hiç kimsenin maddi imtiyazları yoktur ve olmayacaktır da. Servetler arasında uçurum, İslâm'ın tanımadığı bir felâkettir. İslâm cemiyeti, havas ve avamdan ibaret bir bütündür.

İslâm malın kişinin tekelinde devletleşmesini isteme me'ktedir. Çünkü dengevi muhafaza etmeyen toplumlara sirayet eden hastalıklara dikkatimizi çekerek bizi ihret ve Jterbiveve davet, etmektedir.

"Bir şehri yok etmek istediğimiz zaman, onun nimet ve refaktan şımarmış elebaşlarına emrimizi göndeririz. Buna rağmen yoldan çıkarlar. Artık o şehir yok olmayı hak eder. Biz de onu yerle bir ederiz" (İsra, 16)

"Allah'ın fethedilen memleketler halkının mallarından peygamberine verdikleri; Allah, Peygamber, hısımlar, yetimler ve yolda kalmış içindir; Ta ki bu mallar içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir devlet olmasın, Pey

gamber size ne verdiyse onu alın. Size ne yasak ettiyse de ondan da sakının. Allah'tan korkun. Çünkü Allah'ın azabı çetindir." (Haşr, 7)

Zekât müessesisiyle İslâm, servetin sadece zenginler denen bir grubun elinde bir devlet olmasını engellemiştir. "Ki bu saye de servet sadece zenginleriniz arasında dolaşıp duran bir devlet olmasın." Zekat denen sürekli vergi, bu vergi servetin aslından her yıl % 2.5 ile % 5 oranında alınır. Yoksa zekat fertten ferde, bir elden ötekine lütfedilen bir ihsan değildir. Bu söylenenler, İslâm'ın ihtilalsız, ızdırabsız, büyük sıkıntıları olmayan normal bir toplumda uyguladığı prensiplerdir. Ortalık birbirine karışıp ihtiyaçlar anormal şekilde sırtınca artık servet mutlak olarak toplumun malıdır.

İslâm'a göre çalışmak, ruhun ve bedeninin zekatıT İslâm'ın kutsal ibadetidir. İslâm'da emeksiz ücret, issiz gelir yoktur.

İslâm bize kanunda, servette, imkanların paylaşılmasında, emek ve ücrette adalet temin edecek güçtedir. Şundan da şüphe etmeyiniz ki İslâm, insan medeniyetine dilenciler gibi ortak olmak yoluyla aşırıldığı veya ödünç aldığımız sistemlerden daha kudretli bir şekilde iş görecektir.

İslâm rahat anlaşılır, apaçık bir akide, yoksulluk, servet şımarıklığına derebeylik, kölelik, kan, zulüm ve istibda dın yer alamıyacağı, uyumlu, ölçülü bir sosyal nizamdır

İslâm demek şevh ve dervişlerin yönetimi demek değildir. Şeyh ve derviş kisveleri. İslâmi olmaktan uzaktır, İslâm yönetimi ortada dini bir sınıf olduğu sürece gerçekleşemeyecektir. Çünkü İslâm'ın getirdiği dünya görüşünde dini diye bir sınıf mevcut değildir.,

Din bezirganları feodal ve kapitalist bir toplumda kendilerine önemli görevlerin düştüğünü bilmektedirler. Sözü geçen idarelerde verilen ve ifası için kolaylıklar sağlanan bu görevler onların geçimlerini sağlamaktadır. Bu görev yoksul, sömürülen, çalışan fakat aldatılan kitleleri uyuşturma, afyonlarına görevidir.

Öyle sanıyorum ki, İslâm'a en büyük düşmanlık meşrep, mezhep, kavim ve soyları ne olursa olsun din adamı geçinen sahtekârdan gelmektedir. Ve bunda garipsenecek bir taraf yoktur. Çünkü İslâm'da hiçbir iş yapmadan başkalarının sırtından rızıklanan bir din adamları zümresinin olmadığını bu sahtekârlar da biliyor.

Kapitalist sistem şüphesiz varlığını muhafaza edecek şartları hazırlayacaktır. Bunların başında basın ve yayın araçları gelmektedir. Kapitalist gazetelerin sundukları şehvet tabloları kitleye, içinde yüzdüğü yoksulluk ve sıkıntıyı unutturmak, onun oyalamak ve kitleyi, ruhsuz kapitalistlerin bizzat faydalandığı bu şeylerin sadece resimleriyle aldatmak için takdim ediliyor. Hiçbir şey kalabalığın afyon ve eroine tutulmuş gibi tutulduğu bu rezil araçlar kadar kapitalistlere yardım edemez.

Sınıfsal çıkarlar tehlikeye girdiği zaman kapitalist sınıfın içine girdiği yoğun çalışmaları bulunur. Kapitalistlerin menfaatları bir an tehlikeye düşecek olsa, partili sınıflar, bütün kinlerini unuttuğu, düşmanlıklarını bırakıyor, bu tehlikenin bertaraf edilmesi için beyi, paşası, parlamenterleri tek saf haline getiriyorlar. Bakıyorsunuz, kapitalistlerin çıkarlarını tehdit eden bu engeli, kitlenin al iyyin nif olacak şekilde, elbirliği ile ortadan kaldırıyorlar. Çünkü bunlar, şu veya bu partili, şu veya bu meslekli olmaktan önce kapitalisttirler.

Evet bu derece pratik taktikler bulabilen ve uygulama alanına sokabilen bir ekonomiksosyalsiyasal sistemde yaşayan kitlelerin dikkat etmek zorunda oldukları bazı noktalar mevcuttur. Kitleler şunu bilmek zorundadırlar. Beynelmillel kapitalizmin doğu ve batı temsilcileri arasında yoksul kitleler aleyhine perçinlenmiş tabii bir akit vardır. Ayrıca emperyalizmle yerli kapitalizm arasında parçalanması imkansız bağlarla kayıtlı bir sözleşme mevcuttur. Kitle şunu da bilmelidir; emperyalizm halka esas suratını hiçbir zaman göstermez. İşini yürütecek, gerçek suratını örtecek bir perde surat kullanır. Bu perde, emperyalizm tarafından bütün işler kendisine devredilmiş olan hakim kapitalist tabakadır. Bu iki kuvvet hiçbir zaman birbirini öldürecek, güçsüz bırakacak, kalabalığın eline koz verecek şekilde savaşırlar. Bu muhaldir. Aldatılmış halk, emperyalizmin ilk günden beri böyle bir tabakanın teşkili için didindiğini iyi bilmelidir. Halk şunu da unutmamalıdır: Emperyalizme zemin hazırlamak için didinen alçaklara emperyalistler nimet ve lütuflar yağdırmıştır.

.Kapitalizmin oluşturduğu esaret ağına girmemek, için acaba nasıl bir İslâm'a sahip olmak zorundayız? Kur'an'ın ^tebliğ ettiğine mi, emperyalistlerin öğrettiklerine mi, kuşku yok ki. birincisi. Çünkü, "İslâm dudaklarda mırıltı, tes bij^tanelerinde gürültü, gırtlak çatlatma, naralar savrulan mevlit, ünvanlar dağıtılan toplantı, üst baş soyulup atılan ayin olunca kimsenin kılma dokunmaz. Çünkü bütün bu ^saydıklarımız kitleyi oyalamak için sömürücü kudurganla^ rınm yarattıkları afyonlardır. \Lakin İslâm güçlü bir idare olarak servet, insan hakları, sosyal olaylar üzerinde kendisini duyurmaya, ibadet ve günlük havat alanındaki ikiliği ortadan kaldırmaya başlayınca madalyon ters düşer. O zaman İslâm, sömürücülerle sakınılması, uzaklaştırılması, savaşılmaması gereken bir tehlike, bir problem olu verir. Bu sırada emperyalizm sömürücülere, sömürücüler de emperyalistlere baş vururJTehlikenin bertaraf edilmesi, güç 'lüğün giderilmesi için birleşir, dindirilmediği anda boğması muhakkak olan tufana karşı birilkte seferber olunur. İkilerin birleşmesi o hale gelir ki, İslâm'dan başka hiçbir gücün mukavemet edemeyeceği komünizm bile küçümsenen bir tehlike olu verir. Komünizm ne de olsa sınır dışıdır, maddi güç ve yaygarayla önlenebilir. Yaygaraya, palavraya pabuç bırakmayacak sağlamlıkta bulunan İslâm içerde, tam içerdedir.

^_Ferdin benliğine.şeref ve soyluluk dolduran, ferdi şeri atine muhalif yönetimlere boyun eğmekten meneden ve her türlü sulta ve diktatoryaya, istila ve zorbalığa karşı savaşa çağıran bir İslâm ne müstebit bir idare ile uyuşabi , lir, ne de olduğu yerde zalimleri barındırır. Otoriteyi dev Jlete vererek, devlet eliyle servet ve mülkiyeti sınırlandıran , servet ve mülkiyetten toplumun ihtiyaçlarını gidere cek kadarını alan, ücretleri bizzat kendisi ayarlayan, ge ~nel hizmet ve kurumlan devletleştirerek, ihtikarı, faizi, fi 'âtTazlalığı önleyen yalnız İslâm'dır. Böyle bir İslâm elbette sömürücülerle uyuşmaz. Sömürücüler Onun oldutu yerde elbette barmamaz.\Bunun içindir ki zalimler İslâm _davasmasa sadece demir ve ateşi değil, sahte din adamları nı, kiralık yazar ve gazetecileri de musallat ediyorlar.

İslâm insanları asla çalışıp çabalamaktan vazgeçmeye ve bu dünyanın hazırlarını yüzüstü bırakmaya çağırmaz. Aksine insanları dünyevi etkinliklere katılmaya ve nimet leri tatmaya teşvik eder. Kuran ayrıca insanoğlunun ruhunu maddeye karşı duyduğu çılgın ihtirastan arındırır. Ve onu terbiye eder.

"Ve üstünüze bulutları gölge yaptık. Kudret helvasını yelve kuşunu indirdik. Size rızık olarak verdiğimiz şeylerin iyilerinden, güzellerinden yiyein..." (Bakara, 57)

"Hani bir vakit Musa, kavmi için su arayınca 'Asanı taşa vur" demiştik de taştan oAiki çeşme fişkırmış, her zümre su alacağı yeri öğrenmişti. Allah'ın rızıkından yiyein, için; yalnız, yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın." (Bakara, 60)

"Ey insanlar, yeryüzünde helal ve temiz olan şeyleri yiyein. Şeytanın adımlarına uymayın. Şüphesiz ki o, sizin için apaçık bir düşmandır." (Bakara, 168)

"Ey iman edenler! Size rızık olarak verdiğimiz şeylerin tertemiz olanından yiyein. Allah'a şükredin. Şayet O'na kulluk ediyorsanız..." (Bakara, 172)

"Sonra her türlü mahsûlden ye. Sonra da Rabbını işlemen için gösterdiği yoldan yürü. Karınlarından insanlara şifa olan bal çıkar. Düşünen topluluklar için bunda deliller vardır." (Nahî, 69)

"De ki: "Allah'ın kulları için çıkardığı ziyneti, temiz ve hoş rızıkları kim haram etmiş?" De ki: "Onlar

dünya hayatında iman edenler içindir. Kıyamet günü ise yalnız onlara mahsustur." İşte biz ayetleri bilenler için, böylece açıklarız." (Araf, 32)

"Allah'ın sana verdiği maldan harcayıp ahiret yurdunu ara. Dünya'dan da nasibini unutma. Allah'ın ihsan ettiği gibi sen de ihsanda bulun." (Nemi, 77)

"Allım ve gümüşü biriktirip te Allah yolunda harca mayanlar yok mu, işte onlara büyük bir azabı müjdele..." (Tevbe, 35)

"Çağır o ateş; imandan yüz çevirip te Hakka arka döneni. Bir de mal ve para biriktirip depoya, kasaya yığanı, gerçekten insan haris ve cimri yaratılmıştır." (Mearic, 171819)

Malın putlaştırılmaması gerektiği, bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar oluşturduğunda da harcanmasının zorunluluğu ve sömürünün gizli ve açık her çeşidiyle haram kılındığı Kuranda zikredilmektedir.

"Namazı dosdoğru kılın, zekatı verin ve rüku edenlerle siz de rüku edin." (Bakara, 43)

"Ey iman edenler kat kat katlıyarak faiz yemeyin. Allah'tan korkun ki felah bulasınız." (Ali İmran, 130)

İslâm, zengin fakir ayrımında pratik önlemlerle fakiri desteklemiş ancak manevi müeyyidelerle de hem fakiri, hem de zengini terbiye etmiştir. Malın sebep olduğu azgınlığa Rabbimiz dikkatimizi çekmektedir.

"Hayır! Gerçekten insan, kendisinin muhtaç olmayacağını zannettiği için azar." (Alak, 67)

Bu ayet Mekken'nin zengini, Daru'ı Nedve'nin temsilcisi Ebu Cebil'e dokunur.

Müddesir sûresi 1116 ayetleri ise Velid b. Mugire'ye değinir.

"Bir tek (yani nevi şahsına münhasır) olarak yarattığım, kendisine uzun boylu mal ve (yanında ve toplantılarda) hamzır bulunmak üzere oğullar verdiğim, (yaşayışını, ömrünü, evlatlarını) yaydığım (bol bol ihsan ettiğim o kafir adamı) hırs ile daha da artırmanı ister.

Hayır (kat'iyen artırmayacağım) Çünkü O, bizim ayetlerimize karşı alabildiğine bir inadçı (kesilmiş)dir." Müddesir, 1116)

A îslâm; Servetin sınıf ve birkaç fertte yoğunlaşmasını kabul etmemekte, insanın malın mutlak sahibi olmadığını, ancak maldan yararlanma hakkına sahip kılındığını hatırlatarak O'nun dışlı çarklarda haysiyet ve şerefine yitirmesine engel olmaktadır.

"(Bundan sonra) kim verir ve sakınırsa, O en güzeli de tasdik ederse, biz de O'nu en kolayla hazırlarız. Ama kim cimrilik eder, kendisini müstağni görür ve O en güzeli yalanlarsa, biz de onu en şiddetli yola hazırlarız." (Leyi, 510)

İnsan helak olmadan önce malını kullanarak Rabbi nin rızasını kazanmak zorundadır. Aksi halde "Düştüğü (helak olduğu) zaman malı o kim.seye fayda vermez." (Leyi, 11) Ayetinin tehdidinde muhatab

olur.

İnsanın genel vasıflarını ve mal karşısındaki tavrını izah ederken Kuran şu hususlara dikkat çekmektedir.

"İnsanı Rabbi deneyip kendisine kerem eder ve nimet verir "Rabbim beni şerefli kıldı" der. Ama onu denemek üzere rızkını daraltırsa "Rabbim beni fakir düşürdü" der. Hayır, bilakis siz yetime iyilik etmezsiniz. Yoksula yedirmek için birbirinize özenmezsiniz. Size kalan mirası hak gözetmeden yersiniz. Malı da pek çok seversiniz." (Fecr, 1520)

'Gerçekten o menfaatına, pek düşkündür." (Adiyyat, 8)

"(Kendisi) yoksula yemek (yedirmek şöyle dursun) başkalarını da vermeye teşvik ermezdi." (Hakka, 33)

'Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Çünkü sen ne yeri devirebilir ve ne de dağların boyuna ulaşabilirsin." (İsra,

37)

"De ki: "Rabbimin rahmet hâzinelerine siz sahip olsaydınız, tükenir korkusuyla yine de cimrilik edersiniz, insan çok cimridir?" (İsra, 100)

"Verdikleriyle denemek için sizi yeryüzünün halifeleri kılan ve kiminizi kiminize derecelerle üstün yapan O'dur. Doğrusu Rabbinin cezalandırması süratlidir. Şüphesiz O, Gafurdur, Rahim dir." (Enam, 165)

İslâm insanları yardımlaşmaya teşvik etmekte, O na Allah yolunda harcamanın faziletini, bahtiyarlığını ve karşılığını da şöyle izah etmektedir:

"Mallarını Allah yolunda harcayanların hali yedi başak bitiren, her başakta yüz daire bulunan bir tek tohumun hali gibidir. Allah kime dilerse ona kat kat verir. Allah ihsanı bol olan, hakkıyla bilendir." (Bakara, 261)

Yardımlaşmanın ancak Rabhıı rızası için olduğunda anlam kazanacağını, gösterişin adiliğini, mala dayalı gösterişin çirkinliklerini, imanın kökleşmesinin temini için mal harcamanın gerekliliği; harcadığında ise kazandıklarımızın en güzellerinden, yerden bizler için çıkartılanların en iyilerinden harcamamız gerektiği belirtilmiştir. Cimriliğin ise şeytandan kaynaklandığını, harcamanın Allah katında unutul madiğini, fakirlere vermenin daha hayırlı olduğunu, harcamanın devamlı, gizli ve aşikâr yapılabileceğini; fakir müminlerin ise iffetlerinden dolayı zengin gibi bilindiklerini de Allah bize bildirmektedir.

"Onların mallarında yoksullar ve muhtaçlar için bir hah vardır." (Maide, 19)

"Onlar ki mallarım gece ve gündüz, gizli ve açık infak ederler. İşte onların ecri Rabları katındadır. Onlar için korku da yoktur. Üzülecek te değillerdir(Bakara, 274)

"Dini yalan sayanı gördün mü ? İşte odur yetimi şid

deile iten. Ve yoksulu doyurmayı, teşvik etmeyen. Vay o namaz kılanların haline. Ki onlar kıldıkları namazdan gafildirler. Ki onlar gösteriş yaparlar. Zekatı da men ederler. " (Maun, 17)

Faiz mide ve cep imparatorluklarının gittikçe büyümesini sağlar. Terazi dengesini bozar. Zekat? bir köprüdür.

"Zenginlik ödemek zorunda olduğu fakirin bir hakkıdır. Sos. _yal ahengin anahtarı, sevgi ve saygının ekonomik tabanı olan zekat Kur'an'da yer almış bir haktır. Faizin mevcudiyeti proleteriyayı günYÜ^lirifjakaran önemli bir faktördür. Proteriyayı bileğinin gücünü kullanmaya adeta zorlayanT üövüşe dövüşe hakkını almasının doğallığını itlkad etmi^~ bir neslin doğmasında büyük emeği geçmiş bir faktör; ki nin, öfkenin ve ihtirasın kaynaklarından biridir; faiz, j — , — ”

Sürekli olarak zenginlerin ceplerini, işkembelerini besleyen faiz belasının bereketten yoksun olduğunu, faize dönüşün ateşe dönüş olduğunu, faizle sürekli iç içe olmanın, Allah a ve Resulüne açılmış bir savaş (harb) olduğunu öğretmektedir; bize Kur'an.

"Faiz yiyen kimseler; şeytan çarpan kimseler nasıl kalkarsa öyle kalkarlar. Bu onların, "zaten alışveriş faizi demektir." demelerinden dolayıdır. Halbuki Allah, alış veriş helal, faizi haram kılmıştır. Kim Rabbinden bir öğüt gelir de faizcilikten vaz geçerse, geçmiş olanlar kendisine ve hakkındaki hüküm Allah'a aittir. Kim de tekrar dönerse, onlar cehennem yaranıdırlar. Ve orada ebediyyen kalacaklardır." (Bakara, 275)

İşçinin hakkı yenmemelidir. Hiçbir isim ve parola altında yenmemelidir bu hak. Kapitalist düzende kapitalist V/ insan proleteriyayı kendi ilkeleriyle ortaya çıkarmıştır, Sosyalistin mücadelesi bir kapitalist olabilme mücadelesi

dir. Kapitalist olabilmek, işkembeleri şişirebilmek için mücadele eder. Samimiyet ve içtenliği de yoktur.

"Ey iman edenler, şu muhakkak ki, (Yahudi) bilginleri (nin) ve (Hıristiyan) rahiplerinin bir çoğu batıl (sebeplerle) insanların mallarını yerler. (Onları) Allah'ın yolunda,n men ederler. Altın ve gümüşü yığıp ve biriktirip de onları Allah yolunda harcamayanlar (yok m,u) işte bunlara pek acıklı bir azabı müjdele.

O gün ki bunlar, üzerlerinde (yakılacak) cehennem ateşinin içinde kızdırılacak da o kimselerin alınları, böğürleri ve su'tları bunlarla dağlanacak. (İşte bu denilecek) nefisleriniz için toplayıp sakladıklarınız. Artık saklayıp istifçilik ettiğiniz bu nesnelere (acısını haydi) tadın." (Tev be, 3435)

Netice olarak, İslâm hükmetmelidir. Çünkü İslâm hem kendi insan tabiatını, hem de hayatın anlamını iyi bilmektedir. Ve demektir ki: Hükmetmiyen İslâm, İslâm olmadığı gibi, İslâm'ı hükmettirmeyenler de müslüman değillerdir.

Fikret Yalçınkaya

KAPİTALİZM UYANIYOR

Şimdi temel bir sorunu inceleyeceğim. Bu soruna sürekli ilgi duydum. Fakat onu hiç tartışma olanağı bulamadım. (1) Sözkonusu problem kapitalizminin kendisini ras yonelleştirmede kullandığı taktiklerdir. Başka bir deyişle, problem; Kapitalizmin kendisini akla uygun, hesaplı, ölçülü ve verimli hale getirmede kullandığı taktiklerdir. (2)

Bir tarihçi, tarihin değişim yasalarını, sosyal devrim lere neden olan faktörleri ve tarihin diyalektik prensiplerini keşfeder. Tarih felsefecisi ise, sosyal bir sınıfın oluşmasına neden olan faktörlerin, nasıl ve hangi koşullarda oluştuğunu inceler. Ayrıca başlangıcından yıkılışına kadar bu sosyal sınıfın nasıl geliştiğini; tarihin diyalektik tesbit lerine göre sosyal bir sınıfın kendisine karşı olan bir diğer sosyal sınıfı nasıl yıktığını; bir iç devrimle yönetici sınıfın nasıl yok edildiğini, tarihi diyalektiğin nasıl güç kazandığını ve yönetici sınıfın tarihin diyalektik prensiplerinin kurbanı olma tehlikesini nasıl ciddi bir şekilde hissettiğini açıklar.

İzah edilen bakış açısı gereği denilebilir ki, tarih felsefesi ve diyalektik kurallar, bir proleter devrimin oluşmasına neden olan faktörler hakkında proleter sınıfta bir bilincin gelişmesine yardım ederler. Bu sınıfsal bilinç, kapitalizmi kendi içinde yok edecek bir bilinçtir. Aynı nedenlerle yani tarihin ve tarih felsefesinin vardığı sonuçlar gereği kapitalizm eninde sonunda kendisini yıkacak; varlığını tehlikeye sokacak her türlü davranış, eğilim, sınıfsal, sosyal ve tarihsel faktörleri tanıyıp kavrayacaktır.

Marxizme göre, kişinin ferdi, sosyal sınıf ve proleter sınıfın bir üyesi olma bilinci harekete geçirici bir yol üstlenerek politik öncü bir güç olan proleterya sınıfıyla siyasal bir parti oluşturur. Bu parti yönetici sınıfa Karşı proleterya için mücadelenin merkezi görevini yüklenir. Bu politik güç tarihi diyalektiği proleter sınıf yararına hızlandıran, proleter sınıf yararına yönlendiren zorunlu ve temel nedenlerden biri olabilir.

Tarih felsefesinin vardığı sonuçlar gereği hakim veya sömürücü sınıf ideolojisi yani kapitalizm bireysel bilinç ve bilimsel bilinç üzerinde kontrol gücüne sahip olabilmektedir. Ayrıca kapitalizm tarihteki devrimlerin oluşum yasalarını da tanır. Bu nedenle tarihi diyalektiğin kapitalist yöntemi himaye edecek bir çerçevede yön değiştirmesine neden olabilmektedir.

REKABET ENFLASYONUN VE İŞSİZLİĞİN BAŞ SEBEBİ Mi?

Netice olarak insan, olayların karşı güçleri yararına uygun biçimde cereyan ettiğinin farkına varır varmaz; olayların akışım kendi yararına, sınıfı yararına nasıl yönlendirebileceğini/! hesabını yapmağa başlar. Benzer bir tavırla, kapitalizm de; rekabetin proleter devrimin oluşum sebeplerinden biri olduğunu kavradığı an, bu nedeni yani rekabeti yok edecek gücü sahip olabilmektedir. Çünkü rekabet enflasyonun ve işsizliğin başlıca sebebidir, ^aşa bir deyişle kapitalizm; Marx'ın da kabul ettiği gibi, enflasyonun ve işsizliğin işçi sınıfı devrimine ortam hazırladığını itiraf etmektedir.

Rekabetin yüzeysel yok edilişi için kapitalizm tröstler, karteller ve ortak pazarlar oluşturmaktadır. Bu ekonomik kurumlar aracılığıyla enflasyonu ve işsizliği durdurabileceğini veya bu faktörlerde bir değişim oluşturabileceğini sanmaktadır. Rekabetin yüzeysel yok edilebilmesi, söylemek gerekir ki, kapitalizmin gerçekleştirebildiği bir olgudur. Bunun doğal sonucu: Kapitalistlerin, büyük fabrikatörlerin artık mallarını denize dökemeyecekleri, milyarlarca dolar değerindeki eşyalarını

18201925 yıllarında olduğu gibi yak mayacakl ardır.

Bu olaya atfedilen bazı sebepler aşağıda sıralandığı gibidir:

- a) Üretim yapılamaması halinde, pazar kaybının söz konusu olması.
- b) İşçi ücretlerinin ödenmesi zorunluluğu,
- c) Tüketimdeki azalmaya karşılık üretimdeki azalmayı sağlayamama sorunu,
- d) Üretimdeki artışın daima tüketimdeki artışa öncülük etmiş olması,
- e) Fiyat artışının sağlanabilmesi için üretim seviyesinin tüketim seviyesinin altında tutulması zorunluluğu.

Sıralanan bu faktörler, kapitalizme kriz ortamı sağlayacak nedenler ve kritik bir işsizliğin doğmasına sebep olacak unsurlardır. Netice itibariyle bu unsurlar proleter ya devriminin oluşumunu hızlandıracaklardır.

Proleter devrimin oluşmasına neden olan faktörlerin vurgulanmaya değer bir diğeri de diyalektik prensiptir. Sözkonusu prensip: Kemiyeti keyfiyete transfer prensibi veya niceliği niteliğe dönüştürme prensibidir. Bu ilke, doğruluğunu yaşamımızda gördüğümüz ve kanıtladığımız sosyolojik bir kanundur.

Örneğin bir şiiri, bir metni ezbere okursanız bu sizi duygulandıracak ve bir heyecan atmosferine itecektir. Aynı şiirin, aynı metnin bir grup tarafından okunması halinde daha çok duj^gulanır, daha çok heyecanlanırsınız; bu duygu etkili yaşarsınız. Birinci konumda az fakat ikinci konumda oldukça fazla etkilenmenizin sebebi nedir? Kemiyet ya da niceliktir. Başka bir deyişle, şayet şiiri veya metni 500, 2000, 5000 kişi okumuş olsalardı muhakkak ki daha fazla bir heyecanlanma sözkonusu olacaktı.

Bu duygu ve heyecan atmosferi, şiir metninin 56 kişi tarafından okunması halinde oluşması beklenen duygu ve heyecan atmosferinden şüphesiz daha büyük olacaktır.

Görülebileceği gibi kemiyetteki artış, keyf^eti sonuç vermektedir. Yani kemiyetin keyfiyete dönüşüm prensibi sözkonusu olmaktadır. Başka bir deyişle, bir duygu; bir düşünce; bir heyecan hali hatta bir karar proleteryanın düşünce tarzında rezonansa neden olmakta; kemiyetin keyfiyete dönüşümünü sağlamaktadır.

Aynı metod, aynı yaklaşım tarzı sosyal sınıflı yapıya sahip bir sahip bir sistemde de işlemektedir. Marksizm,

19. y.y. çiftçi devriminin niçin geciktiğinin veya niçin asla gerçekleşemeyeceğinin nedenlerinden biri olarak işçilerin sınıfsal bilinçlerinin yetersiz; çiftçilerin de kendilerini yeterli düzeyde tanımamış olmalarına bağlamaktadır. Bu nedenle, işçiler çiftçileri yönlendirmek, onlara gerekli sınıfsal bilinci vermek, gerekli sınıfsal bilinci kazandırmak zorundadırlar. Bu sorun kemiyet sorunudur. Yani iş yerlerinde çiftçi konsontrasyonunun yetersiz, düşük ve zayıf olması sorunu. Çiftçiler geniş bir arazide dağınık bir tarzda çalışırlar. İşyerleri birbirlerinden 100200 metre hatta bir

iki kilometre uzakta bulunabilmektedir. Halbuki, sanayide işçiler daha yüksek bir yoğunlukta dırlar. Örneğin, 100 200 işçi 50006000 m2'lik alanda çalışırlar. Bir diğere sebep ise, işçilerin birbirlerine yakın ikamet ettikleri gerçeğidir. Bu nedenle Endüstriyel Kapitalizmde çalışan veya sömürülen sınıf oldukça yüksek bir yoğunluğa sahiptir.

Feodal sistemde ise çiftçi olarak da vasıflandırılan işçiler oldukça geniş bir araziye serpiştirilmiş ve dağıtılmışlardır. Endüstriyel kapitalizmde işçi konsantrasyonunun artması, işçisi konsantrasyonunun büyümesi feodal sistemin gerilemesine ve zayıflamasına hep olacaktır.

Bu hal, işçinin sınıfsal gücünün daha yoğun bir konsantrasyona varmasını sağlayacaktır. 100 işadama için 10,

20, 30'lu gruplar halinde çalışan bu insanlar kapitalizm gelişip büyüdüğüce beş kapitalist için çalışmak zorunda kalacaklardır. Böylece iş gücü, kapital ve üretim konsantrasyonu; işçi sınıfı ve işgücü konsantrasyonunu doğuracaktır. Bu hal yeniden işçi sayısı artışına neden olacak, bunun sonucu olarak da işçinin direnme azminin gelişmesinde, büyümesinde etkili ve belirleyici unsur olacaktır.

Proleter sınıfta ve onun daimi büyüyen konsantrasyonundaki artışına ben "kemiyyete yönelik artış" adını veriyorum. Tıpkı suyun ısı derecesinin artışı gibi. Bu kemiyyet uygun koşullarda daha sonraları keyfiyete dönüştürülecektir. Oluşan bir keyfiyet proleter sınıfın sınıfsal bilincine varmasını ve uyanmasını sağlayacak, kurtuluşunu yani yapacağı devrimi sonuca bağlayacaktır. Gün boyunca gruplar halinde çalışan, iş üreten; akşamları da kayıplara karışan insanların sorunlara karşı daha hassas, daha duyarlı olduklarını görebilir, farkedebilirsiniz. Sorunlara karşı bu denli duyarlılığın, bu denli hassasiyetin nedeni çalışanların iş konsantrasyonları ve işyeri yaşamlarıdır. Bu hal işçilerin dağınık değil toplu bir yaşama sahip olmalarından kaynaklanır. Dağınık, bölükpörçük ve parçalanmış bir güç benzer sonuç doğuramaz. Çalışanların konsantrasyonu arttıkça bu artış onların bir araya gelerek konuşmalarını, daha çok görüşüp tartışmalarını ve aralarında düşünce değiş tokuşunu sağlayacaktır. Netice itibarıyla bu yapı, tavır ve ilişkiler çalışanların ilgisini fazlasıyla çekecek, onları sarıp kuşatacaktır.

Tüm bu faktörler bir uyarı fonksiyonu göstermekte, bir uyanışa neden olmaktadır. Sınıfsal his ve duygunun, sınıfsal ihtiyaçların ifade edilmesine, ifşa edilmesine olanak sağlamaktadır. Yeni kararların verilmesine, bireysel ve sınıfsal güce inanmaya zorlamakta, organizasyona neden teşkil etmekte, yönetici sınıfa karşı koymak için yaşam şartlarının, çevre koşullarının hesap ve analiz edilmesine itmektedir. Tüm bu faktörler, sınıfsal bir devrime yol açacak ve sınıfsal bir devrim hareketinin oluşumunu kolaylaştıracak unsurlardır.

Diğere tarafta, kapitalistler bile sözkonusu tüm sorunlardan haberdardırlar. Artık kapitalist eskiden olduğu gibi aptalcasına para istifleyen biri değildir. Kapitalistler artık sosyolog, felsefeci' bilim adamı ve hatta çok iyi tanınan Marksist/Sosyalist uzmanları da çalıştırabilmektedirler. Kapitalistler varlıklarına yönelmiş tehlikelerden tümüyle haberdar edildiklerinde tüm güçlerini zorunlu tarihi seyri değiştirmek için harekete geçireceklerdir.

Görüldüğü gibi kapitalizm Batı da misyonunu gerçekleştirmede çok başarılı olmuştur. Daha önce bahsettiğim gibi, proleter bir devrim hareketi 19. y.y.'da bile başlatılmışken, 20. y.y.'da sınıfsal devrim hareketi hakkında hiçbir şey işitmememiz gayet ilginçtir. Hatta bazı Fransız köylerinde

proleter sınıf seçimlerde sağ eğilimi desteklemektedir. Fransa ve İtalya'da seçim sonuçları net bir şekilde sağcı ve solcu eğilimleri gösterebilmektedir. Ayrıca seçimler boyunca proleter eğilim politik panolarda ayrı bir eğri üzerinde gösterilmekte, ayrı bir eğri üzerinde ifade edilmektedir.

Yaşam standartları yükseldiğinde ve bu standartlar gelişmenin ifadesi olduklarında, politik panolarda eğilimin veya tercihin sağa yönelik olduğu görülmektedir. Bu durumda söyleyebiliriz ki, Avrupa'nın Marx'm bahsettiği proleter sınıf bile sağ eğilimlere sahip olabilmektedir. Fakat yaşam standartları gerilediğinde, savaş nedeniyle Fransız ekonomisi kötü bir yara aldığına, politik panolar da eğilimin sola veya tercihin sol olduğunu görebiliyoruz. Fakat günümüz politik panoları 19. y.y. politik panolarıyla karşılaştırıldığında tercihlerin genel karakterlerinin sağcı olduğu kolayca anlaşılır.

Görüleceği gibi, proleter sınıf tarihi diyalektiğe göre bir devrim oluşturmuş, devrimci bir değişim meydana getirmiş olması gerekirken, şimdi zorunlu tarihi seyre, zorunlu tarihi metoda zıt bir tarzda hareket etmekte ve ondan uzaklaşmaktadır. Bunun nedeni ise, kapitalizmin tüm dinamiklerden, tüm faktörlerden haberdar olması ve şu anda çalışanların konsantrasyon artışını durdurmak, zayıflamak için sıkı bir çalışmanın içinde bulunmasıdır.

Eskiden, örneğin İngiltere ve Lancashire'de tüm fabri • kalar sanayi bölgesinde inşa edilmekteydi. Bu nedenle, birbirine ve fabrikalara yakın yaşayan işçilerden kurulu bir sanayi şehri, bir sanayi kasabası oluşurdu. Bundan dolayı da; onlara ortak kulüpler, yüzme havuzları; ortak yaşam olanakları; ortak köy, sinema, deniz ve sahilplaj imkanları verilmekteydi.

Halbuki durum bugün hiç de öyle değildir. Tüm çabalar bugün işçilerin işyerlerine oldukça uzak bölgelerde yaşamalarını sağlamaktır. Tüm çalışanların kümelenebileceği bir yer inşa etmek yerine, birkaç bölgeye dağınık bir tarzda birkaç inşa esas alınmış ve pratiğe konulmuştur.

Pek çok endüstri kasabalarında, birbirine 23 km. uzakta bulunan işçilerle; 23 km. uzaklıktaki köyler mevcuttur. Bu köyler ve yerleşim merkezleri boş arazi, gereksiz park ve pazarlarla birbirlerinden soyutlanmıştır. Söylemek gerekirse, geniş bir alanda 345 veya 6 yerleşim alanı mevcuttur, fakat bunların birbiriyle hiçbir alakaları bulunmamaktadır. Her köy ancak kendi yerleşim merkezindeki sinema, kulüp ve alışveriş merkezini kullanabilmektedir. Yerleşim merkezleri arasındaki uzaklık oldukça büyük ve diğer yerleşim merkezleriyle hiçbir alakaları yoktur. Ancak yakın akrabalıklar ziyarete neden olabilmektedir. Bu durum, kapitalizmin çalışanların konsantrasyonunu ve beraberliğini nasıl yönettiğini göstermektedir.

Tarihi diyalektiğin sonucu olan proleter devrimin oluşumunu hızlandıracak temel faktörlerden biri de, proleter sınıfın sınıfsal bilincini kazanması ve sınıfsal gücünü tanımasıdır. Önceden de bahsettiğim gibi, yoksulluk duygusu bir hareketi oluşturan, bir eylemi başlatan esas unsurdur. Bir sosyal sınıfı kıyama, baş kaldırışa, isyana ikna edecek, onu razı kılacak faktör sömürülmüş olmanın bilincine vardırma ve bu bilinci onda oluşturmaktır; yoksa sadece sömürülmüş olmak kıyam için yetersizdir.

Diyalektik, harekete geçirici bir unsurdur. Biz şu gerçeğe tanık olduk ki, zıt donuk diyalektikler, tezlerantitezler 10002000 yıl boyunca mutluluk, ahenk ve baş içinde beraber birarada yaşamışlardır. Bu ortak yaşamın nedenleri oldukça açık ve kesindir. Bu ortak yaşamın nedenleri büyük bir oranda ırki, kabilevi olmakta; ayrıca zıtlıkları teskin edici faktörlerle farkı dinler de etkili olabilmektedirler

Devrimi hızlandıran faktörlerden biri de sınıfsal bilinç ve sınıfsal tanışmışlık olgusudur. Bu diyalektik hareketin de bir prensibi, bir faktördür. Kör bir sınıf sınıfsal bilince nasıl varabilir? Gerçeklere karşı, hayatın pratiğine karşı kör bir sınıf sınıfsal bilincini nasıl kazanabilir? Sınıfsal bilinç oluşurken, sözkonusu bu bilinci tanımadan, gayesini bilmeden hedefi nasıl saptayabilir? Bu bilincin hangi sınıfın ekonomik ve toplumsal yararlarını zedeleyeceğini kavramadan, bu şuurun oluşturabileceği devrim hareketi nasıl ertelenebilir, nasıl sonraya bırakılabilir? Kısacası sınıfsal bilinci ancak onu tanıyan ve kavrayabilenler durdurabilir ve tavırların bu tarzda cereyan etmesi çok doğaldır. Bu hal tıpkı hastalığın tüm belirtilerini bilen bir doktorun tavrını simgelemektedir. Ancak o zaman hastalıkla gerektiği gibi rahatlıkla savaşılabilmektedir. Sömüren sınıfların (3) sınıfsal bilince kavuşmalarını sağlayan esas faktörlerden biri de bu sınıfların sahip oldukları ve sahip olmadıkları ile yakından alakalıdır. Başka bir deyişle, sınıfsal bilince erme; mahrumiyet, yoksulluk ve ihtiyaçlarla sıkıca

bağlantılıdır

Dolayısıyla, ne zaman ki yoksulluğumuzu en derin bir tarzda hissederseniz, o zaman sınıfımızı ve sınıfsal hangi faktörler bize daha çok yoksullaştığımızı hissettirecektir?

Toplumdaki tecrübelerden, acıdığımızı hissedebilmeniz için sadece fiziksel acıkmış olmanın yeterli olmadığını farkedebilirsiniz. Bir kısım aç insanların açlıklarını hisse demediklerini, hatta Allah'a, iyi bir yaşam sürdükleri için şükrettikleri gözlemlenmiştir. Çünkü mideleri açlıktan kavrulan bu insanların bilinçleri olaydan habersizdir. Onlar fiziksel açlıklarının farkındalar fakat doğal olmayan bir yoksulluğun kurbanı olduklarını hissetmemekte, hisse dememektedirler. Onları bu yoksulluğun doğallığına inandırılmışlardır. (4)

Aldatmayaaldatılmaya sebep olabilecek pek çok faktör mevcuttur. Ancak yoksul ezilmiş ve sömürülmüş bir kişinin yoksulluğunun, ezilmişliğinin ve sömürülmüşlüğü nün bilincine varabilmesi için zorunlu faktörler nelerdir?

Kişinin sağlıklı bir yaşam için sahip olmak zorunda olduğu unsurları kavraması ve onlara sahip olabilmesi oldukça büyük bir problemdir. Fakat bir insan sözkonusu tüm faktörlerden habersizken, bir diğerinin bunlara sahip olması zorunluluğu vardır.

ZITLIK

Hangi faktörler insanın yaşamında mahrumiyet ve yoksulluğun hakim bulunduğunu kavrayabilir? Bu faktörler ne düşük gelir düzeyi; ne de hiçbir gelirin olmaması halidir. Ne düşük üretim düzeyi, ne küçük mülkiyet ve ne de küçük sermaye sahipliğidir. Bu belirleyici faktör yetersiz harcama ve tüketimdir. İnsan üretilen malda, üretilen eşyada çok düşük bir tüketim payı sahibi olduğunu hissettiği zaman, sömürüldüğünün farkına ve bilincine varmaktadır. Tüketim zorunlu olabileceği gibi, örneğin yiyecek ve giyecek maddeleri; lüks de olabilmektedir, araba, halı v.s.

Düşük tüketim düzeyinizle sömürülmekte olduğunuzu bilincine varabilir, sömürü hadisesini kavrayabilirsiniz. Bu kavrama ve bilinç sınıfsal muhalefet ve sınıfsal mücadeleyle sağlanabilir. Sınıfsal ayrıcalıkların ve imtiyazların belirtileri sermaye olmadığı gibi üretim düzeyi de değildir. Sınıfsal ayrıcalıkların belirtileri tüketim düzeyi ve zorunlu harcamalardır. Bu durumda konuyla ilgili gerçeği nasıl kavrayabiliriz?

J

Bir sosyal sınıf çok daha yüksek bir gelir düzeyine sahip diğer bir sosyal sınıfa göre ekonomik ezilmişliğin içinde bulunduğunu kavrayamayacaktır. Ancak ne zamana kadar? Geri bırakılmış sosyal sınıf, ekonomik ezilmişliği yaşayan sosyal sınıf; ileri ekonomik düzeydeki sosyal sınıfın zorunlu ve lüks tüketimini kendi tüketimi ile karşılaştırıp, aralarındaki derin farkı ve uçurumu hissedince, o zaman ne denli bir yoksulluğun içinde bulunduğunu da kavrayacaktır.

Bundan dolayı, insan bir gerçeği esaslı bir şekilde ancak zıtlıklar ve mukayeseler atmosferinde kavrayabilir. Ancak böyle bir ortamda gerçekleri tasarlayabilir. Çünkü kapalı bir ortamda, .dar bir çevrede insan kendisini her yöne en güçlü şekilde varlık olarak düşünebilir. Bundan dolayı da daha elerin bir kavrama gücü ihtiyacı hissetmez. Fakat güçlü beyinlerin,~âraştırmacı zekaların ve çok boyutlu kavrama kapasitelilerin bulunduğu bir ortamda kişi öğretilmediği kadar kompleks kapılabilir. Kişi ne zaman ki, çok geniş bir bilgi ve kültür birikimine sahip insanların aynı ortamı paylaşırsa aynı atmosfere sahip olur; o zaman ne denli düşük, ne denli yetersiz bir bilgi birikimine sahip olduğunu kavrayabilecektir. /

_ Netice itibarıyla denilebilir ki: "Ben bilmem" yargısı,

) çok yüksek bilgi ve kültür düzeyine sahip insanlarla görüşüp tanıştığımızda varabileceğimiz haklı, yerinde ve zorunlu bir sonuçtur.

Kapitalist sınıfın neyin nasıl yediği, nasıl giyindiği, nelerden hoşlandığı, nasıl bir yaşam sürdürdüğü bana yoksulluğumu, fakirliğimi ve sömürülmüşlüğümü hatırlatan, zıtlıkları görmemi sağlayan, adaletsizliğin farkına varmamı etkileyen faktörlerdir.

i

i

r

Sonuç olarak, yoksulluk ve kompleksi oluşturan esas unsur tüketim olayıdır. Yetersiz tüketimi hissettiren unsur başkalarının, içinde yaşadığımız toplum üyelerinin tüketim düzeyleridir. Bu pratik gerçek normal pazarlarımızda da farkedilebilir.

Kapitalistler, pazar yaşamını ahlaki ve dini normlarla kurdukları halde, gerçekte kapitalist kamulaştırmanın köklü bir hayat tarzı olan din'le hiçbir alakası bulunmamaktadır.

Örneğin, bir şehrin yarısını satın alabilecek zenginlikte olduğu halde küçücük bir ofiste oturan, ucuz ve basit giyinen, kirli bir odada oldukça fakir görünümlü ve köhne bir sandalyede oturan büyük bir iş

adamı düşünün. Akşamları çorba içen veya yoğurt ekmek yiyen bu insana dikkat edin. Bu haliyle ve hayata karşı bu tavrıyla sanki yaşamın kendisi için değersizliğini mesaj olarak vermek istiyor gibi bir hali var; değil mi? Ancak kapitalist niçin böyle yaşamayı böyle görünmeyi arzulamaktadır?

Bu tür yaşamı tercih etmenin bir nedeni olamaz mı acaba? Bu tavrıyla kapitalist, işçisinin tavrında bir değişiklik mi sağlamaya çalışıyor dersiniz?

Kapitalisti bu haliyle gören ve tanıyan işçisi genelde patrondan daha iyi bir yaşam sürdüğüne inanmaktadır. Çünkü giyiminde bile patrondan daha hoş, daha zarif olduğunu hissetmekte, dolayısıyla O'nu yadırgamamaktadır. Emekçi fiziksel görünüş, bakımından patronuna üstünlük sağladığını zannettiği gibi; çocuklarının ve eşinin pratik yaşamları açısından da daha iyi, daha ileri bir düzeyde olduğunu sanmaktadır.

Hatta işçi hanımını ve çocuklarını bir lokantaya götürebilmekte, bir seyahate çıkarabilmektedir. Emekçinin sahip bulunduğu tüm bu olanaklara karşın; patronu ise bir seyahat isteğine, bir dinlenme duygusuna bile sahip olmamakta veya olamamaktadır.

İşçi, patronunun pratikte kendisinden daha da yoksul bir yaşama sahip olduğunu görünce, sömürüldüğünü hissetmemekte ve hiç bir komplekse kapılmaktadır.

Bu nedenledir ki, ülkemiz kapitalizminin kendisini Avrupa Kapitalizm'inden daha erken rasyonelleştirdiğini farkedebiliriz.

Eskiden Kaşan ve Yazda bağlı kasabalardaki evlerin sıvaları ve dış yüzleri, köy evlerinin sıvalarından ve dış yüzlerinden farklı değildi. Pazardaki klasik ticari merkezler aynı özellikli kapılara sahipti. Fakat toprak ağalarının ve büyük toprak sahiplerinin ticari merkezleri için aynı durum sözkonusu değildi. Binaların yapımı genelde çamur ve saman karışımından ibaretti. Bu nedenle evler oldukça benzerlik arzederdi. Doğal olarak aralarındaki tek fark ölçüleriydi. Haliyle kasabadaki tüm evlerin bir kişiye ait olduğu sanılırdı.

Halbuki evlere girildiğinde durumun tümüyle değiştiğine şahit olurdunuz. Serilen halıları ve sunulan yemekleri gördüğünüzde, içinde misafir olarak bulunduğunuz evle bitişik ev arasındaki derin farkı görebilirdiniz. Sözkonusu evlerin karşılaştırılmaları hiçbir yönüyle imkan dahilinde değildi.

Bu durum, bugün şehirlerimizin sahip olduğu herşeye ve mevcut sınıfsal sistemimize tümüyle aykırıdır. Bugün modern şehirlerde pek çok zıtlıklar gözlemlenebilir. Pek çok zıtlıklar bir arada yaşamaktır. Modern insan ise olanca gücüyle evinin dış yüzünü güzelleştirmeye çalışmaktadır. Bu çaba ve gayret, bu davranış ve tavır kişinin kendisini daha üstün bir sınıfsal yapıda göstermek isteğinden kaynaklanmaktadır. Çevrenin kendisini farklı algılamasını arzulamasından doğmaktadır. Halbuki gerçekte evin dış yüzünün bireysel yaşamına derin bir etkisi olamaz. Bu psikolojik müdahaleler ancak bir kompleksi yok etmekte ve kişide üstünlük duygusu oluşturmaktadır.

Sözkonusu sınıfsal yaşam, öğrenmiş bulunduğum bir hayat tarzı, takip etmiş olduğum bir hayat yoludur.

, Eskiden tüm yapılar bütün özellikleriyle hemen hemen aynı özelliklere sahip bulunmaktaydılar.

Bugün her kesih^gayesi evini ve kapılarını boyatarak, yeniden düzenleyerek, evine dekoratif bir görünüm kazandırmaya çalışmaktadır. Bu müdahaleden de güdülen gaye, evi diğer tüm evlerde farklı kılmaktır. Günümüzde herkes çevresinde emsalsiz olmaya çalışmaktadır. Arabasının rengi ve modeli olağan olmamalı, toplumda mevcut araba modellerinden tümüyle farklı özelliklere sahip olmalıdır.

Giyimi de bir ayrılık, bir aykırılık teşkil etmelidir. Giyiminde farklı ve müstesna olmalıdır. Ona göre, müstesna olmak demek her şeyde farklı, mevcut her şeye isyankar ve hiç kimsenin zevkiyle uyuşmamaktır. Bu tavrıyla kişi bir başka sınıfa ait olduğunu göstermek istemekte, yani sınıfsal yapısını belirlemektedir.

Bu nedenle, kişi sürekli olarak dış görünüşüne dikkat etmekte, şıklığına büyük bir dikkatle eğilmektedir. Dahası; kişi sahip olduğu bu farkları abartmayı arzulamakta, mevcut toplumla zıtlıklarını ileri bir düzeye çıkarmayı istemektedir. Bu tür davranışlar doğru veya yanlış olsun, sömürülen sınıfta bir aşağılık ve küçüklük duygusu meydana getirmektedir. Bu tavır ve psikolojik yaklaşım tarzı Batı'daki sınıfsal ayrıcalıkların ruhudur. Bu hal tüplumumuz a da sokulmuş ve modern insanı tesir altına almıştır. Bu faktörler, sömürülen ve aşağılanan sınıfsal örgdü harekete geçiren, isyana zorlayan ve uyandıran faktörlerdir.

Aristokrat adetler, gelenek ve görenekler daima Ba tı'da daha çok belirginleşmiş, daha çok belirleyici olmuşlardır. Batı toprağı bu adetlere daima şahit olmuştur. İslâm ekonomisinin mülkiyet sisteminin getirmiş bulunduğu prensipler icabı, bu tür aristokrat adetler Islâmi toplumda hiçbir zaman mevcut olmamıştır.

İslâm ahlakı sürekli olarak bu tür aristokrat eğilimlere karşı direnmiş ve mücadele etmiştir.

Bu mücadele ve direnme aristokrat görkem ve şatafatını oldukça zayıflatmış, onu hemen hemen sıfırlamıştır. Bu mücadele ve direnme zenginliğe, büyük servet ve refaha, konfora, gösteriş ve fiyakanın kol gezdiği bir devreye, başkalarını küçük görmenin normal sayıldığı bir atmosfere rağmen verilmiş ve beklenen başarı düzeyi de elde edilebilmiştir. Halbuki aristokrat sınıf ayrıcalıkları ve aristokrat tesiri Avrupa'da halen oldukça yüksek bir düzeydedir.

Aristokrat teriminin tok olmasına, tarihe karışmasına neden olan büyük Fransız Devriminden iki asır sonra bile, çağdaş aristokratlar halen yaşayış ve tavırlarında farklılıklarını ayrıcalıkların muhafaza etmektedirler. Onlar hala sık sık uğradıkları "Kapalı Restaurant' larına devam etmektedirler. Söylemek gerekir ki, ne kadar para ödemek isterseniz isteyin, aristokrat sınıf üyesi olmayan hiçbir kimse bu lokantalara giremez. Aristokratların özel kulüpleri, kapalı eğlenme ve ağırlama yerleri, sadece kendi aralarında evlenme adetleri vardır. Ancak çok özel bir konumda bulunan kişilerin üyeliklerine olanak tanıyan aristokrat aileler ve kulüpler de mevcuttur. Bir bütün olarak, aristokrat aileler birbirleriyle ilişki ve yakın dostluk içindedirler. Aristokratların sosyal ilişkileri, erkek tarafı akrabalıkları, sosyal görgü ve kuralları katı bir çeşit formaliteyi doğurmaktadır. Tüm kurallar, görgü ilkeleri, bu sınıfın diğer sınıflara üstünlüğünü kanıtlamaya yöneliktir. Bu sınıf sözkonusu yaşamıyla ve hayatın diğer yönlerinde ortaya koyduğu tavırlarıyla diğer sosyal sınıflar üzerinde hakimiyet kurmayı arzuladığını sergilemektedir. Diğer sosyal sınıflara üstünlüklerinin doğallığını kanıtlamaya çabalamaktadır^ Bu isteklerinin insanlar tarafından kabullenmesini oldukça arzulamakta ve onları iknaya çalışmaktadır. Bu tavır, bu sınıfın kanının, tabiatının ve mizacının bariz niteliğidir. Sözkonusu tavır, varlığını halen tüm şiddetiyle devam ettirmektedir. Bu sınıf, sözkonusu tavır, görüş ve anlayışın

alıcısı olmadığı halde onları satmak arzusundadır. Bu gaye için uğraşır, çaba sarfeder ve yorulur.

Bu gösteriş ve antagonizm ruhu, tüketim açısından, şüphesiz İran'dan daha çok Avrupa'da aşağıda sözkonusu edilecek değişimleri sağlamıştır. İlk önce, sömürülen mus taz'af sınıfta kompleksler oluşturmuştur. Bu durum, sömürülen ve müstaz'af sınıfın bilinçlenmesine, uyanmasına sebep teşkil etmiş, ne derece yoksul bir yaşam sürdürdüğünün farkına varmasını sağlamış, üst sınıf yaşam düzeyinden nasılne derece farklı olduğunun idrakine varmıştır.

Genelde, 100200 yıl önce, toprak ağalarını ve sabit gelir düzeyli işadamlarını dışlayarak denilebilir ki, kapitalistzengin sınıf ikilemiyle ortadüşük gelir düzeyli sınıf ikilemi arasındaki gerçek ekonomik dengesizlik arzettiği görüntüden daha düşük bir düzeyde cereyan etmekteydi. Halbuki bugün bu sınıfsal farklar arzettiği görüntüden daha derin ve daha boyutlu bulunmaktadır. Öyle ki bugün düşük gelirli sınıfsal yapıda bulunan kişinin aylık ücretinde meydana getiren 3040 dolarlık gelir artışı büyük bir ekonomik destek olarak değerlendirilmekte ve yankılara neden olmaktadır.

Kapital sahibi kişi herkesi arabası, elbisesi, evi, fiziksel görünümü hatta değişen perde, halı ve mobilya takımıyla küçük görecektir. O şimdi ailesine, rakiplerine, düşmanlarına, arkadaş ve dostlarına, oturduğu caddedeki ve diğer insanlara karşı üstün sınıfsal bir yapıya sahip olduğunu göstermeye çalışıyor, bu iddiayı tüm pratik yaşantısıyla kanıtlamaya çabılıyor. Hatta o yanlış faraziveler bile üretmekte ve yanlışın hakimiyeti için maddi ve manevi yatırımlara devam etmektedir. Öyle ki bir araba için normal gıda ihtiyacını hergün eksiltmekte, bu lüks ihtiyacı için özel bir gayretle tasarrufta bulunmaktadır. En zorunlu besin maddeleri ihtiyacını lüks ihtiyaçlara feda edilebilmektedir. Ona göre, onun yaşam felsefesine göre, insanlar sizin midenizin ihtiyacını bilemezler. O halde bu ihtiyaçlarınızdan fedakarlık yapmanız zorunludur.

Ancak bir araba sahibi olmak zorundasınız. Çünkü araba sosyal prestijinizin ve etkinliğinizin simgesidir.

Oturma odası evinin en iyi köşesi, bol güneş alan sağlığa uygun, büyük ve hoş bir oda niteliğindedir. Bu oda yılda biriki defa kullanılan çok zengin bir kişinin oturma odası gibidir. Ancak sözkonusu bu kişi hanımı ve çocuklarıyla evinin en kötü bir biriminde oturur, çok riskli bir yaşamı paylaşırlar. Bu kişi sağlıklı yaşam için zorunlu yiyeceklerini ve çocuklarının zorunlu tabii ihtiyaçlarını mümkün tüm olanaklarını kullanarak kısıtlamaya çalışmaktadır. Bu tavrın nedeni dış çevrenin ve insanların dikkatlerini çekmek, onların sahiplenmeyi arzuladıkları halde elde edemedikleri eşyaya ağırlık vermek suretiyle oluşan kompleksini yok etmektir. Bu kişinin tüm çabası ve amacı eşyaya sahip olmak, eşyayı kullanarak üstünlük sağlamaktır.

"■> Tüketimdeki bu antagonist (uzlaşmacı olmayan) tavır sömürülen sınıfın uyanmasına, rahatsız olmasına ve baş kaldırışına yol açmaktadır. Söylemek gerekir ki, bu sınıf sürekli olarak başkalarının sahip olduğu fakat kendisinin bir türlü sahip olamadığı eşyayı büyük bir dikkat, derin bir hasret ve çok boyutlu bir gözlemlerle arar. Gece ve gündüz, onun işittiği, gördüğü ve hissettiği kavramlar tümüyle "sahip olmalar veya olmamalardan" ibarettir. Bu çerçeve sözkonusu insanın dünyasıdır. Bu durum sömürülen ve hor görülen insanı uyarmakta, isyan sinyalleri vermekte ve ona neler yapması gerektiğini hatırlatmaktadır. Bu çaplı eşya sahibi olma arzusu ve ihtiyacı kişiyi başkalarına karşı kin beslemeye sevk etmekte, nefrete neden olmakta daha ileri bir düzeyde O'nu sınıfsal yarar uğruna harekete geçirmektedir. Başka bir deyişle üretim araçlarının azınlığı Tyararına terk edilmiş olması

sınıfsal kin ve nefretin oluşmasına sınıflar arası savaşın derinleşmesine yol açmaktadır^ Bahsettiğim gibi zenginler ve klasik burjuva^ zi 'sınıf tüketimlerinin gerçek düzeyini gizlemek ve saklamak için uğraşırlar. Genelde proleterya ise az tüketimde bulunur. Fakat kapitalizmin yeni taktikleri ve sağladığı tüketim bilinci proleterya'daki az tüketim hikayesini aniden tümüyle değiştirdi. Açıkça ifade etmek gerekir ki,

kapitalizm proleteryanın ve sömürülen diğer sınıfların tüketimlerini, oluşturdığı yaşam felsefesi sonucu arttırdı. Ancak kapitalizm bu artışı kapitalistlerin tüketim paylarında bir kısıtlamaya giderek gerçekleştirmiş değildir. Kapitalizmin proleterya yararına fakat kendi sınıfının zararına rağmen bu artışı gerçekleştirmiş olmasını nasıl izah edebiliriz? Evet proleterya^a yararına bir artış söz konusudur. Ancak nasıl ve nereden kaynaklanarak?

Beni bir Fransız işçisi olarak düşünün. Ve diyelim ki, aristokrat sınıfın sahip olduğu fakat bizim bir türlü sahip olamadığımız konfor ve sosyal imkanları merak etmiş olalım. Örneğin denize gitmek aristokrat ve zengin sınıf için hoş bir vakit geçirme aracıdır. İyi bir eğlencedir. Ancak bu eğlence özel araba ile sağlandığında ise daha bir zevkli olmaktadır. Halbuki fakir halk için denize gitmek bir ihtiyaçtır. Arabası olmayanların bu ihtiyaçlarını gidermeleri ancak toplu taşıma araçları veya yaya yürümeyle gerçekleşebilir. Çağdaş toplumsal yapılarda, çoğunluğu ekme bulamayan insanlar için denize gitse lüks bir ihtiyaçtır. Kapitalizm veya kapitalistler çeşitli nedenlerle emekçi sınıfta oluşan bu ihtiyacı giderme olanağı vermekte bir sınıfta kınca görmemektedirler. Hatta şartlar kapitalisti böyle davranmaya, taktikler kullanmaya ve tavizler vermeye zorlamaktadır. Çünkü artık emekçi de dünyanın değişmekte olduğunun bilincine varmış bulunmaktadır. Kaldı ki, bu taviz kapitalist ve kapitalizme pahalıya da mal olmamaktadır. Bu tavrıyla kapitalist, emekçi sınıfta oluşmuş kin, düşmanlık duygusunu ve aşağılık kompleksini yok etmek istemektedir. Şayet sorun sadece deniz yaşamından nimetlenmekse, sahildeki havayı teneffüs etmekse proleteryanın bu tür arzu ve isteklerini kapitalizm ve kapital yararına yerine getirmek bir kapitalist için zevktir.

Çünkü üretimin varlığını ve artışını tehlikeye düşürebilecek herşeyi yok etmek kapitalist için bir insanlık borcudur. (!) ‘

Bir kapitalist için deniz yaşamı ve sahil yaşamı; sıkıntısını hafifletmek, sıhhi sorununu çözmek, konfor ve eğlence zevkini tatmin etmek gibi bir duyguyu gidermek amacına yönelikken; bir emekçi için bu ve benzeri ihtiyaçları tatmin etme zorunluluğu, onuruna ait prestijini muhafaza etmek ve oluşturulan komplekslerini gidermeye yöneliktir. Aradaki farkın bir mahiyet farkı olduğu açıktır. Biri için eğlence ve hoş vakit; diğeri için zorunlu bir ihtiyaç anlayışı. Tatmin edilmediğinde kişide bir huzursuzluğun kaynağı olmaya devam edecektir. Tabii ki bu işçi sınıfı için söz konusudur. İşçi, deniz ve sahil yaşamını bir gün gibi kısa bir zaman dilimi içine sığdırmak zorundadır. Çünkü kendisini üretim ve tüketim ihamı beklemektedir. Tahran'dan koşa koşa gitmekte, suya bir defacık dokunup tekrar koşa koşa geri dönmektedir. Proleterya'ya sağlanan geçici aristokrat yaşam özünde kapitalizm yararına pek çok tavizler barındırmaktadır. Proleteryanın bir kapitalist gibi yaşama arzusu, sadece kişinin aristokrat bir yaşam sahibi oluşunu sergilemek istediğinden kaynaklanmıyor. Veya oluşan oluşturulan komplekslerini psikolojik olarak yenmek, yok etmek istemesinden de kaynaklanmıyor. Bu tür özel eylemlerin, özel tavizlerin özel gayeleri olmalıdır, değil mi? Çünkü alışveriş karşılıklıdır ve bu alışverişte iki güçlü acımasız sınıf mevcuttur.

Evet, bu eylemlerin ve bu tavizlerin esas gayelerinden biri hiç şüphesiz kapitalist sınıfa karşı

proleteriyada oluşan kini, hıncı, karşı koyma ve isyan bilincini köreltmek tir. Bu tavrıyla kapitalist emekçilere toleransını sergile

mekte ve emekçi sınıftan anlayış, görev sorumluluğu beklemektedir. Yumuşak ve tavizkar görünerek oluşan kini ve hıncı öldürmeyi amaçlamaktadır. Bu kişisel iç psikolojik bir sorundur. Bu gelişmelerin ve tavizlerin amacı emekçiyi geçici olanaklarla doyurmak ve sahip olduklarıyla tatmin olmasını sağlamaktır. ^

Paris'te bilet ücretleri 10100 Frank arasında değişen sinemalar vardır. Ayrıca sömürülen insanların, hakları gaspedilmiş insanların giremeyecekleri, sınıfsal farkların ifadesi olan 34 sinema mevcuttur. Bu sinemalar kıskançlık ve hasedin kaynağını teşkil ederler. Çünkü sınıfsal yapı ve ayrıcalık simgesi durumundadırlar. Başka bir ifadeyle, sinemaların sınıfsal karakterli olduğu, bir kısım insanlara açık fakat bir kısım insanlara da kapalı olduğu gizlenemez bir gerçektir. Sömürülen insanlar veya proleterler Chams Elysees'deki sinemaya gidemezler? Kısaca denilebilir ki, ne proleter ve arkadaşları, ne de proleter ailenin bir üyesi bu sinemalara giremez. Ancak bu işleyiş sınıfsal bir nitelik arz ettiği için proleteriyayı rahatsız etmeye başlayacak, onu zorunlu olarak karşı tavır takınmaya zorlayacaktır. Adaletsizliklerin farkına varılmış olması kapitali ve kapitalizmi rahatsız edecek, kapitalisti oluşan isyan şu "urunu yok edebilecek çözümler bulmaya zorlayacaktır. Bu M. \ tehdit karşısında kapitalizm bir durum değerle n dinneşi _ yapma zorunluluğu hissedecek, sınıfsal konumunu sarsıcı _ olmayan bir öneri, bir çözüm yoluyla proleteriyayı selamlayacaktır.

Bir çözüm olarak belki kapitalizm ezilen sosyal sınıfların da sınıfsal nitelik arz eden sinemalara girebilmelerine müsaade ve hatta yardım edecektir. Bu tavrıyla gerçek te kapitalizm sınıfsal konumunu zedeleyecek bir ödemede $v > 1$

bulunmamaktadır. Sadece proleter sınıfa bir aristokrat gibi yaşayabildiği hissini verebilmek ve bu özentiye sınıfsal bir ihtiyaç haline sokabilmek için mücadele vermektedir. Bu mücadelesinde kesin bir başarı içindedir. Evet bu taviz gibi görünen tavidan kapitalizm neler beklemektedir? Bu pratiği ile gerçekte kapitalizm ne yapmak istemektedir?

Aslında pek çok şey. Fakat görünürde hiçbir şey. Sadece sınıfsal yararını zedeleyebilecek bir takım baskı ve zorlamaları, bu tavrıyla kapitalizm yok etmektedir.

Evet, artık proleterya da kapitalistlerin uğradığı bu sinemalara girebilir ve aym filmleri beraber seyredebilirler. Artık emekçi, patronların ve dev endüstri merkezleri sahiplerinin girebildikleri bu sinemalara girebilmekte ve oturabilmektedir.

Şimdilik sınıfsal ayrıcalık bir derece yok edilmiş gibidir. Artık proleterya özlemine duyduğu sinemanın koltuğuna da oturabilecek, biraz daha taviz kopardığını sanarak sıkıntısını hafiflettiğini hissedecektir. Proleterya oturduğu artık kendisi ve çocukları için bir sandöviç ziyafeti vermeyi, sağladığı bu başarısından dolayı zorunlu görmektedir.

Şimdi emekçi varmayı hayal ettiği bir diğer önemli noktaya varmış bulunmaktadır. Artık proleterya, eskiden patronunun viski içtiği yerde bir bira içebilecektir. Prolere göre sinema konusunda da kapitalistlerle artık ciddi ve köklü bir ayırım sözkonusu değildir. Artık proleter dünyanın en lüks ve şatafatlı sinemalarında kapitalisti taklit imkanına sahip kılınmıştır. Bu imkanı da sağlayan her zaman

olduğu gibi yine kapitalist'tir. Bugüne göre işçiler dün çok küçük ve önemsiz bir baskı altındaydılar. Ancak bugün, dünün o küçücük ve önemsiz baskısı yok olmuştur. Örneğin sinema açısından emekçi ile kapitalist arasındaki

tek fark, patronun tersine işçinin her gün değil sadece Perşembe günleri daha rahat sinemaya gidebilme olanağına sahip kılınmış olmasıdır. Çünkü sözkonusu sinema bileti sadece Perşembe günleri bir Frank a satılmaktadır. Bu kısıtlı lütuf proleterya sinemaya gitme olanağı sağlamaktadır.

Bu gelişmeyle artık çalışanlar da kendilerine ve sınıflarına daima kapalı bulunana sembolik yerlere, kafeteryalara girmeyi başaramışlardır. Bu olanakların bir kapitalist taktik gereği olduğunu bilmeden, proleterya bir başarı olarak değerlendirmektedir.

Opera, özellikle Paris Operası aristokrat sınıfa ait bir operadır. Bu sınıfı meydana getiren insanlar çok ileri düzeydeki entellektüellerle, en yüksek eğitime sahip kişilerden ibarettir. Opera Louis' ve Versailles'e bağlı sanatçılardan kurulmuştur. Proleter böyle bir operaya giremeyeceği gibi yanma bile yaklaşamaz. Çünkü opera garsonunun giyimi proleterin giyiminden birkaç kat lüks durumda bulunmaktadır. Garson emekçiden çok daha şık ve zarif giyimlidir. Onun için proleterin basitliği ve zavalılığı hemen sırtı verir. Aristokrat ve kapitalistlerin sahip bulunduğu bu yaşam, emekçilere insanlık düzeyleri hakkında en kesin ve özlü bilgiyi verir. Para putuna sahip bu insanların tavır ve günlük yaşamları emekçilere içinde buldukları kompleksleri hissettirir, onlarda yeni kompleksler oluşturur. Zaten mevcut sosyal ve sınıfsal yapı sözkonusu kompleksleri oluşturmaya yeterli bulunmaktadır.

Dahası, Moliere tarafından kaleme alınmış bir operayı izlemeye işçi sınıfı kültürü yeterli olmamakta veya yeterli görülmemektedir. İşçi sözkonusu operayı anlamayacağı gibi asla sevemeyecektir. Çünkü kendi his ve duygu dün yasma değil, kapitalist bir his ve duygu dünyasına hitap etmektedir. Opera kendisini okşayamamakta, dünyasına el atmamaktadır. Ancak proleter sınıfsal yapısına uygun, sınıfsal zevklerini okşayan şarkıları daha çok sevdiği, halde operaya gitmekte ısrar etmektedir.

Opera bileti iki Frank olduğu gün emekçi hanımını, çocuklarını ve yeğenlerini alarak topluca operaya gitmektedirler. Bu toplu gidişin biricik nedeni sadece ve sadece yıllarca içinde kıvrandıkları, yıllarca yaşadıkları aşağılık kompleksinden kurtulmak istemeleridir. Bu aynı zamanda onlar için bir tür psikolojik ve ruhi tüketim şeklidir. Başka bir deyişle, onlar için dinlenme yeri ve sıkıntıları unutma vaktidir. Onlar rahatı, huzuru ve sadeliği buralarda yani kapitalist odalarda aramaktadırlar.

Kapitalistler aristokrasinin sembolleri olan arabalardan ve buzdolaplarından da proleterleri nimetlendireceklerdir. Nasıl? Hangi metodla? Onlara satın alma gücü ve imkanını sağlayarak mı? Şüphesiz hayır. Çünkü satın alma gücü vermek demek netice itibariyle sınıfsal farklılaşmayı zayıflatmak ve hatta yok etmek demek olacaktır. Ancak unutmamak lazım gelir ki, kapitalizm'in kendisini rasyonelleştirmesi demek çalışan sınıfın aç olmadığını onlara hissettirmek ve gerekli koşullar sağlandığında her şeye sahip olabileceklerine emekçileri inandırmak demektir. Halbuki bu süre boyunca bile gerçekte proleterya sömürülmekte ve haklarından mahrum edilmektedir. Netice itibariyle denilebilir ki, kapitalizmin kendisini rasyonelleştirmesinden sonra bile bu sınıfsal farklar devam etmektedir. Yeterince paranız olmadığı halde bir proleter olarak buzdolabına sahip olmak

istememez misiniz? Tabii ki istersiniz. Hiçbir ödeme yapmadan sağlanan imkanlarla buzdolabı sahibi olabilirsiniz. Aynı şekilde televizyon sahibi de olmak istememezsiniz? Evet verilen yeni olanaklar veya tavizlerle bir sent bile ödemedi televizyon sahibi olabilirsiniz. Sadece her kullanım hakkı için televizyon üstündeki kutuya bir sent atmanız gerekli ve yeterli şarttır.

Alman bu ücret kesinlikle bir fiyat sayılmaz. Nasıl olursa olsun, koşullar ne olursa olsun, önemli olan emekçinin şu anda sahip bulunduğu aristokrasinin sembolü olan eşyalar değil mi? Varsın gitsin gerisi. Söylemek gerekir ki, en güçlü Fransız kapitalisti bile bu televizyondan başka bir televizyona sahip değildir. Şu anda emekçi de aynı tip televizyona sahip bulunmaktadır. Ancak emekçi bu nedenle küçük bir borç altındadır. O halde proleter şu anda ne yapabilir veya ne yapacaktır?

Çocuklar daha önceleri kendilerine hoş vakit kazandıracak, zevk verecek eşya almak ve lüzumu halinde harcamada bulunmak için tasarrufta bulunurlardı. Hanım da yapılan tasarruf 3040 dolara vardığında uygun koşullarda gerektiği zaman harcamalarda bulunurdu. Dahası biriktirilen bu paradan ihtiyaç sahiplerine bile gerektiğinde bağışta bulunma imkanına kavuşurlardı. Hatta acil vakalar için kullanılacak bir miktar paraları bile bu tasarrufun eseri olarak mevcuttu. Ancak bundan böyle tüm bu paraların yeri televizyon kumbarasıdır. Çünkü televizyon 15 dakikalık zaman aralıkları üzere dizayn edilmiştir. 15 dakika sonra televizyon otomatik olarak kapanı verir. Ve siz Önemli bir program seyretmektensiniz. Bu durumda kişi devamını da seyretmek ister. Haliyle televizyonun tekrar çalıştırılabilmesi için emekçinin arkadaşlarından borç para alması gerekmektedir.

Komşusu evini ziyaret ettiğinde ev sahibinden televizyonu çalıştırmasını istemeyecek ancak parasını ödemek koşuluyla televizyonu da seyredebilecektir. Bu suretle kapitalist emekçiyi kullanarak sürekli olarak komşusunun, arkadaş ve akrabalarının paralarını emme imkanında kavuşmuş olacaktır. Kapitalist, işçisine mal satarken, onu parasal açıdan zor durumda bırakmak istemez. Çünkü uygulama alanına koyduğu yeni taktiklerle bu şekildeki parasız vermenin hesabını sormaktadır. Evet, eşya için hiçbir ödeme yapmadan artık satmabilme olanağına sahip bulunmaktasınız. Ancak bu nasıl gerçekleştirilmekte? Ekonomik kaynak nedir?

Taktikler devam etmektedir. Emekçi aristokratlığın vfe aristokrat sınıfının en belirgin simgesi olan televizyona artık sahip bulunmaktadır. Şu anda emekçi evinde konforlu yaşamın simgesi, ayrıcalık ve imtiyazların göstergesi durumunda bulunan saygın ve lüks bir alete sahip bulunmaktadır. Evet, o Allah'a şükretmelidir, çünkü şu andan itibaren üstün bir sınıfsal yapıda bulunmaktadır (!)'Aristokratlığın simgesiyle kucak kucağa yaşamaktadır. Emekçi bu gerçeğin hayalini bile kuramazken, sözkonusu hayali hakikat olarak evinin içinde görmektedir.

Aynı metodîa kişi şu anda bir araba sahibi de olabilir mektedir. Satın alma kredisi yaşamda mucizeler yaratmaktadır. Yaşam standardını yükseltmeden, satın alma gücünü gerektiği gibi genişletmeden, sınıfsal farkları kapi \ talistler aleyhine büyütmeden; kapitalizm proletere sahte, yalancı bir satın alma gücü ve tüketime yönelik bir vardım olanağı vermeyi koşullarının gereği olarak zorunlu görmektedir. Ödünç para, banka kredisi veya kredileri ve Ba tı lıların Doğu lulara verdikleri kredilerin tümünün ikili bir gayeye yönelik olduğu çok açık bir realitedir.

Öncelikle, bu geri kalmış halk veya geri bırakılmış halk çok fakir, çok mahrum bir hale sokulmamalıdır. Bu insanlar ayak üstü yürüyemeyecek bir hale düşürülmemelidir. Çünkü çok fakir bir konumdaki insanların ihtiyaçları da yok denilecek kadar azdır. Haliyle onların fakirliği r\ bizim

tüketimimizi de etkileyecek, tüketim seviyemiz dü^şecektir. Alıcının satın alma gücü azaldığından üretimde' de bir azalmanın, bir düşüşün oluşacağı kaçınılmazdır. Çünkü parası olmayanların satın alabilecekleri bir ihti^açları da yoktur.

Bu gelişmenin bir sonucu olarak, satış azalması veya satış kaybı diyebileceğimiz ekonomik zarar sözkonusu olacaktır. Bu kaybın yambaşmda malımızı sattığımız bir paramız da böylelikle ölüme terkedilmiş olunacaktır. Ancak sözkonusu bu paramızı kayıp etmek istememekle beraber, bu insanlara rakip bir üretim gücü doğuracak bir zenginliğe varma olanağı da verilmemelidir. Ancak bir güç olabilirler hatta olmalıdırlar. Çünkü onların rakip ekonomik bir güç olmadan satın alma gücüne sahip olabilmeleri yararımıza işleyecek tali bir güç oluşturacaktır. Hatta biz onlara ekonomik olarak gerekli olmayan, üretici olmayan alanlarda kullanılmak şartıyla satmalına gücü olanağı verebiliriz, Dahası biraz da müşfik ve yumuşak olmalıyız. Bunu nasıl gerçekleştirebiliriz? "Yeni kredi imkanları aracılığıyla" bu sağlanabilir.

Örneğin, Uranyum ve elmasın gramını önceleri Tran zayıya'dan 5 dolara alırdık. Şimdi ise Uranyum ve Elmasın Hatlarını biraz biraz artırabiliriz. Mesela gramını 7 dolara yükseltebiliriz. Bu tavrımız aynı zamanda iyi niyetimizin de ifadesi olacaktır. Onlara da iş yapabilmeleri için sermaye vermiş bulunuyoruz böylelikle. Doğal olarak onların da

satın alma güçleri artmış bulunmaktadır. Evet sonuç hem bizi ve hem de onları memnun edecektir.

Onların satın alma, güçlerindeki bu artış mallarımız için büyük bir pazarın oluşması soriiücunu doğuracaktır. Elmasın her gramı için ödediğimiz 2 dolarlık fiyat artışı, yarın sözkonusu ülkeye satacağımız lüks malların satış eğrisinde % 30'luk bir artışın oluştuğuna bizi tanık kılacaktır.

Bu tavrımız sözkonusu fakir ülkeyi mutlu kılınıştır. Çünkü bu ülke, sözkonusu tavrımızdan grubunun sosyal ve ekonomik olduğu kadar, politik olarak tatmin olduğunu hissedecektir. Onlar da bu kadarcık sermayeyle milli gelirlerine, hizmet edeceklerdir. Aynı zamanda tüketimleri sağlıklı olmayan bir düzeye yükseltilmiş olduğundan daha çok mal alarak tüketimlerini karşılamaları kaçınılmazdır. Çünkü yüksek talep yüksek arzı doğurur.

Şu anda bu ülke halkının yaşadığı duygu bir kavmin yaşamak zorunda olduğu duygudur. Çünkü onîar artık her boyutuyla özgür bir ülke olduklarını sanmaktadırlar. Ancak onlara verilen gelişmiş bir ülke olacaklarına dair tüm ümitlerle; onların artık geri kalmış bir ülke ve sömürülmekte olan bir sınıf olamayacakları iddiası boş bir vaad ve laftan başka bir şey değildir. Kısacası bu ülke halkına layık görülen tek özellik "değersizlik tir.

Benzer tavır sömürülen sınıf veya proleterya için de geçerlidir. Bir kavme karşı tavrımız ne ise proleterya karşı da tavrımız aynı olacaktır. Proleteryanın sosyal yaşamı aristokrat sınıfın sosyal yaşamından kalite ve içerik bakımından çok ilkel bir düzeyde olmasına rağmen, proleterya bazı aristokrat istek ve özlemlerinden vaz geçememektedir. Artık proleterya aristokrat sınıfın sinemalarını arasına ziyaret etmekte, komplekslerinin tatmini için didinmektedir. Sinemada ortak bir yaşama; denizde ise çok küçük sayılabilecek bir ayrıcalığa rağmen sınıfsal farkların yok edilebildiğini söylemek imkansızdır. Netice itibariyle denilebilir ki, sosyal yaşamın bazı boyutlarında yaşamın

ortak nitelikler arz etmesi bile sınıfsal ayrıcalıkların yok edildiğinin göstergesi olamaz. Toplumsal yapı bütün kurumlarıyla köklü ve devrimci bir operasyona tabi tutulmadan, adeletsizliklerin ve sınıfsal ayrıcalıkların yok edilebileceğini kabul etmek önemli bir mantıksal hatadır.

Kapitalizm burjuvazinin sembolleri olarak kabul edilen arabaları, buzdolapları ve televizyonları yeni taktikler icabı dağıtarak, proleteryanm sınıfsal konumunu değiştirmeden onları varlıklı oldukları hissine sahip kılabilmiştir. Bu his ise devrimci mücadeleyi köklü bir sapmaya götürebilmektedir. Çünkü sınıfsal mücadele para putuna iman etmiş bir sınıftan merhamet dilenciliği değildir. Sınıfsal mücadelenin kendine has bir onuru ve kimliği vardır. Bu kişilik ve onur para veya taviz karşılığı satılamaz. Ancak Batı'da verilen kasıtlı tavizler sonucu, proleterya mevcut sosyal sisteme müteşekkir ve borçlu bir konuma getirilmiştir.

Verilen kasıtlı tavizlerin bir diğeri ise sağlanan sosyal avantajlardır..Örneğin: Sigorta, sosyal güvenlik hakkı ve aylık ücret gibi. Sözkonusu sosyal avantajların bir miktarını mevcut sosyal sistem olarak kapitalizm bizzat kendisi yüklenmiştir. Bir başka deyişle, çeşitli nedenlerle kapitalizm proleterya'ya belirli bir miktar parayı sosyal yardımlar adı altında bir hibe, bir armağan ve bir sus payı olarak vermeyi vazife bilmiştir. Bu hakikaten kapitalizm'in gerçek "yatırım" alanlarından biridir. Ancak bu yatırım mevcut koşullar altında pek sağlıklı bir yatırım değildir. Fakat kapitalist yatırımlarına devam etmektedir. Dolayısıyla kapitalist, geleceği sosyal sistem açısından olduğu kadar sınıfsal konumu açısından da teminat altında görmek ister. Çünkü belirsiz bir gelecek emekçilerin baş kaldırmalarının, isyanlarının ve bileşik bir kuvvet olarak kıyamlarının; sınıfsal yararlar uğruna direnmelerinin etken sebeplerinden biri olabilir. Proleter artık sürekli şu gerçeği, şu acı hakikati hissetmekte ve yaşamaktadır:

"İhtiyarlıyorum bu iş yerinde. Yarın elimeteğim iş yerinden kesildiğinde bitmiş olacağım. Evet fakir, ihtiyar ve aciz bir duruma düştüğümde hanımım, çocuklarım ve diğ \ ger yakınlarım açlıkla başbaşa kalacaklardır. Hiçbir güvencemiz yoktur. Evet şu bir hakikattir ki, kapitalistler kaderimiz üzerinde tam bir hakimiyete sahip bulunmakta ve bizi istediği zaman ekonomik ve sosyal zorluklarla başbaşa bırakacak güçte bulunmaktadır." ^

Bundan dolayı kapitalistleri proleter sınıfta mevcut bulunan bu tür kararsızlıkları, güvensizlikleri ve tereddütleri sınıfsal güvenlik önlemleri ve hayat sigortası aracılığıyla yok edebilmektedir. Belirli bir çalışma dilimi için şu kadarlık dinlenme olanağı; emeklilik ikramiyesi olarak ödenecek şu kadar para vaadi, kapitalistlerce sömürülen sınıflara verilmekte olan, "sınıf güvenliği" nin teminat me todlarından sadece ikisidir. Kapitalistler, vermekte oldukları bu sus payında da % 5'lik bir sosyal sigorta kesintisi yapmaları beklenirken % 10'luk bir kesinti yaparlar. Beklenen kesinti ile pratikte gerçekleştirilen kesinti arasındaki farkın ise "kişiye hayat sigortası" temin etme zorunluluğundan kaynaklandığını söylerler.

Kapitalistler proleter sınıfa yönelik şefkatlerini (!)

şöyle dile getirmektedirler: "Biz proleterya'ya sigorta ve sosyal güvenlik gibi hayati önem taşıyan olanaklar sağladık. Sözkonusu bu iki temel güvenliği eşi ve çocukları için de geçerli ve gerekli görürüz. Hayati önem taşıyan bu zorunlu ve kritik sorunun çözümü proleterya'yı memnun etmiş, onları sevindirmiştir. Hatta emekçilerin her yeni doğan çocuğu için 35 dolarlık bir ek ödeme yapmayı da, insani bir sorumluluk olarak telakki etmekteyiz."

Tüm bunlar özel nedenlerle proleteryaaya verilen sadakalar, bağışlar ve yardımlardır. Kapitalistlerin proleterya için, proleterya yararına yapmış oldukları bu yatırımlarının amacı, emekçilerde oluşan eşyaya ve mala yönelik öfkenin yok olmasını sağlamaktır. Bu tavır sınıflararası çıkarın rekabet düzleminde yaşadığı pratiktir.

Evet bu değişiklikler meydana gelirken, sınıfsal konum ne durumda bulunmaktadır? Zıtlıklar rekabet dolu bir ortamda çarpışmaya devam ettiği halde değişim nerededir?

Değişim 19. y.y. kapitalist sisteminin iç dünyasında gizlidir. Proleteryaada artık hiçbir umut yoktu. Mevcut tüm faktörler onları karamsar kılmıştı. Tüm faktörler onları kötü bir aşağılık kompleksine ve derin bir küçüklük duygusuna itiyordu. Ve böyle bir ortamda Kilise şöyle sesleniyordu proleteryaaya: "Siz yaşadığınız sosyal ve ekonomik yapıyla doğdunuz. Tanrı sizi böyle yarattı. Hz. İsa sevimli, iyi kalpli ve müşfik babadır. Tanrı sizi arzuladı ve şu anda nasılsanız öyle yarattı. Siz böyle olmak zorundaydınız. Din, Tanrı adına sizin bu halde kalmanızı söylemektedir. Böyle yaratıldınız ve böyle yaşamak zorundasınız. Tıpkı kapitalistlerin, varlıklı insanların ve feodal beylerin mevcut konumlarında yaratılmış, olmaları gibi. Gerçek şu ki,

%

Tanrı sizi ve varlıklı insanları geçilmez bir duvarla ayırmıştır. Bu duvarı aşmaya çalışmanız Tanrı iradesine karşı gelmek demektir. Aristokratlar doğuştan üstün yaratılmışlardır. Bu aynı zamanda Tanrının da buyruğudur."

Kilisenin bu tavrı proleteryaayı ümitsiz kılmış, derin bir hayal kırıklığına boğmuştur. Evet bütün filozoflar, bilginler, bilim adamları, sosyologlar, yazarlar ve şairler kapitalistlerin ve kapitalin hizmetinde bulunmuşlardır.

Jor

Onlar, gerçeğin değil, sermayenin güdümündedirler. Herkes zorunlu olarak namuslu, ahlaklı ve erdemli bir yaşam için kapitalistlerin emirlerine uymaktadır. Toplumun bu elii tabakası mevcut konumunu ancak kapitali ve kapitalizmi savunarak koruyabilir. Şayet sözkonusu sınırlamaları kişi redederse "günahkar" olarak vasıflandırıldığı gibi, insan haklarını hiçe sayan şımartılmış bir varlık olarak da değerlendirilecektir. Proleterya bu sınırlamalara din, ahlak veya bir başka kutsal varlık adına uymak zorundadır. Çünkü proleterya yardımsız ve yardımcısız bir konumda bulunmaktadır. Ancak proleteryanın içinde bu "Ht) lunduğu bu dezavantajlara karşın; aristokrat sınıf sosyal

I v

itibar, makam, parasal güç ve kazanma hırsına sahip bulunmaktadır. Sahip buldukları bu avantajların kaynağını aristokratlar çok iyi bilmektedirler. Proleteryanın alın terini sömüren bu sınıf gittikçe şişmekte ve kuvvet kazanmaktadır. Kanı hergün biraz daha emilen proleterya ise öleceği günü hasretle beklemektedir.

Haliyle aristokratlar proleterya ile aralarındaki bu sınıfsal engelin aşılmasını, bu duvarın yıkılmasını; sahip buldukları nimetlerin çok az bir kısmının bile sömürülen ve mahrumiyet içinde yaşayan bu

insanlarla yapılaşıl masını onaylamıyacaklardır.

Fakat ne zaman mevcut sınıfsal yapı içinde, proleter ■ya sınıfsal bilincine vardığında, kapitalistlerin şimdiye kadar Tanrı adına söylediklerinin tümünün tanrılar hakkında daha önceden de söylemiş olduklarını kavrayacak, netice cede de proleterller dini terketmek, dinden yüz çevirmek ve dinden vaz geçmek zorunda olduklarının gereğine inanacaklardır. Çünkü tarih boyunca tanrılar ve dinin kapitalistlerle kucak kucağa fakat proleterya ile amansız bir savaşın için de bulduklarını göreceklerdir.

19. y.y. mücadelelerinde görebildiğimiz gibi, proleterya Materyalizm'i savunmuş, Materyalizmi desteklemiştir. Bunun nedeni ise dinin tümüyle güç ve altın tanrılarının hizmetinde olması ve onlara adanmış bulunmasıdır.

4^ Genellikle altın, güç ve hile gözden geçirilen, fabrikasyonu yapılan üçlü bir ittifakın temel unsurlarıdır. Dikkatle gözlemediğimizde görebileceğimiz gibi, Kapitalizmin Batı'da en büyük payı Roma Kilisesine aittir. Dünya da en büyük yatırım kiliseler için yapılmaktadır. Bu nedendir ki, kiliseler halkın hizmetinde değillerdir. Bu hal proleter yanın dine karşı isyanına, dine karşı başkaldırışına sebep teşkil etmiştir. Bu nedendir ki, proleterya mevcut sınıfsal sisteme güçlü bir kin ve nefret kuzmaktadır. Proleterya artık biricik kurtuluş yolunun devrim, herşeyi bozmak, varolanı yıkmak, ve isyanı örgütlemek olduğuna inanmış bulunmaktadı. Bu tavrıyla proleterya kayıp edeceği hiçbir şey yoktur. Çünkü sahip olduğu hiçbir şey yok ki,' kayıp sözkonusu olsun. Marx'ta isyancı bir tavrıyla prole teryanın kaybedeceği hiçbir şeyi olmadığını söyler.^

Şimdi Kapitalistler, proleteryaaya sus payı olarak, sınıfsal yararları lehine ve proleteryaada oluşmuş bulunan tüm karşı tavırların yok edilmesi için bazı tavizler verr«

nin gerekliliğini kavramış bulunmaktadırlar. Aksi halde devrim koşullarının zamanla daha da büyümesi ve netice olarak ta devrimi doğurması halinde kapitalizm'in uğrayacağı zararın çok büyük olacağı kaçınılmazdır. Bunun sonucu olarak da, kapitalist kaybettiklerine' üzülecek, onların hasretini çekecektir. Proleter devrimin gerçekleşmesi ise proleteryanın yaşamını anlamlı, verimli ve düzenli kıla ~câktır. Böylece yıllarca hasretini çektiği sınıfsal özlemine kavuştuğu için de sınıfsal gururunun tatmin olduğunu gö _ recektir.

Ancak kapitalistlerce verilmesi uygun görülen tavizler sonucu proleterya hasretini çektiği, mevcudiyetleriyle hoş j landığı bazı nimetlere kavuşmakta; bu nedenle de proleterya sınıfsal yararları uğruna bir zararı göze almayı aşırılık veya gereksizlik olarak telakki etmektedir. Çünkü J proleteryanın psikolojisini kapitalistler net bir şekilde analiz edebilmektedirler. Emekçinin herhangi bir metada sahipliği durumunda muhafazakar bir kişiliğe büründüğünü kapitalistler edindikleri tecrübeler sonucu bilmektedirler.

Verilen bu lütuflar gereği proleteryaada oluşturulan sınıfsal mücadeleyle hiçbir ilgisi bulunmayan tavırlar, kaypak yaklaşımlar ve sürekli anlaşma zemini arama gayretleri proleteryanın gerçek kişiliğini yok etmiştir. Proleterya devrimci düşüncelerini koruyabildiği ve devrimci düşüncelerine uygun eylem yapma imkanına sahip olduğu halde sınıfsal devrimini gerçekleştirememekte, hayatın

pratiğine canlı ve değiştirici bir uzuv olarak katılamamaktadır.

Sözkonusu bu proleter ve devrimci sınıf, 19. y.y. Fransa'sında da bir dernek mücadelesi başlatmış ve greve gitmiştir. Bu mücadelenin ürünü ise çalışma saatlerinin 8

saatten 7 saate indirilmesidir. Bu olayın proleterya da oluşturduğu bir mantık ve olaylara yaklaşım tarzı mevcuttur. Bu gelişmeden sonra, proleterya sınıfsal çıkarlar uğruna verdiği mücadelede çalışma süresinin indirilmesini sağlamış fakat buna rağmen ücretini artırmayı da unutmamıştır. Proleteryanın artık üstünlük sağladığını veya sağlamaya başladığını söyleyebiliriz.

Proleterya daha sağlıklı bir sosyal güvenlik hakkı, daha geniş ve daha kapsamlı sigorta olanağı elde etmiş bulunmaktadır. Sınıfsal mücadelede rakibine zarar verecek bir güce varmıştır. Politik mücadelesini derinleştirme zorunluluğunu hissetmiş ve bu önemli engeli de aşmıştır. Koşullara göre oluşmuş imkanları, sınıfsal mücadelesi için kullanma becerisini elde etmiş, bu olanakları kullanarak pek çok defa greve giderek sınıfsal gücünü ve sınıfsal bilincini ispat etmiş bulunmaktadır.

Kapitalizm, işçiye kapital açısından menfi koşul lar ortamında, greve gitmemek ve gitmesini engellemek için sendikal bir hak vermiştir. Bu sendikal hak gerçekte pro leteryanın grev eylemine vurulmuş bir zincirdir. Eylemi pasifize eden, sürekliliğini kesen, devrimci gücünü tüketen bir engeldir.

Grev ortamında ve grev oluşma safhasında kapitalistlerle işçi temsilcileri uzlaşmaya gidebilmekte ve sözkonusu zorlukları, problemleri çözebilmektedirler.

Bu tür yaklaşım tarzlarının arkasında bulunan mantık ve ölçü oldukça dikkat çekicidir. Söylemek gerekir ki, perde arkası sebep "sınıflar, mülkiyet ve üretimdeki ayrıcalıkların korunması için, bu gayeye yönelik olarak' tüketimdeki ayrıcalıkların yüzeysel olarak yok edilmesidir." Bu durum, kapitalizmin rasyonelleşmesinin bir sonucudur. Başka bir değişle, bu durum kapitalizm'in dikkatli ve verimli olmak zorunda olduğunun göstergesidir.

Kapitalizmin taktiklerinden biri de, az hibeyle çalışanı, memnun kılmaktır. Şimdilik emekçi bir miktar eşyaya sahiptir veya olabilmektedir. Artık emekçi bu olanaklarını kaybetmek istemez, bu riski göze alamaz. Bu riski sınıfsal bir devrim için, sınıfsal yararlar uğruna bir ayaklanma, bir isyan için bile göze alamaz. Sınıfsal mücadelenin bir karşı koyuşa, bir başkaldırıya dönüştüğü anda bile bu kişisel yararını feda edemez. Bu riski göze alamama durumu sınıfsal bilincini bile öldürebilir. Çünkü, kapitalistin sahip olduğu eşyanın bir kısmına sahip olabildiğini görmektedir. Ancak proleterya daha Önceleri, eşyaya ve mala sahip olamazken, kapitalist topluma karşı yıkıcı, isyankar ve tahripkâr bir kişiliğe sahip bulunmaktaydı. Eyleme oldukça eğilimli ve istekliydi.

Emekçi bir şeylere sahip olabilmek için sistemi bütünüyle yok etmeğe eğilimli bulunmaktaydı. İsyancı bir ruh ve müdahale azmine sahipti. Onun bu tavrını tesbit eden hakim sınıf, yavaş yavaş, basamak basamak eşyaya sahip kılmaya başladı. Bu tavizler sınıfsal devrim pahasına satılmaktaydı kendisine. Örneğin: Maaşlar, sendikalar, sigorta hakkı, deniz yaşamı, buzdolapları, arabalar v.b. gibi.

Proleter, hayatında, ümidin hayal kırıklığıyla değişimine şahit olmaktaydı. Evet hayal kırıklığı, çünkü kapitalizm'! ve sınıfsal sistemi korumak suretiyle ancak insani bir yaşam olanağı elde edebilirdi.

Proleteryanm eşyaya olan ilgisi, tarihe mal olacak bir devrim ve içinde yaşadığı \x ha}ral kırıklığı pahasına devam etmektedir.

Fakat emekçilere basamak verilen parasal hibe, onlara empoze edilen yüzeysel varlıklı olma hissi, bir ideoloji

ve devrim pahasına proletere bağışlanan sendika olayı, emekçide hayata tozpembe bakma ve ümitle yaklaşma olanağı vermektedir. (5)

Son yedi ve sekiz yıllık zaman boyunca, emekçinin sınıfsal konumunu kapitalistler zararına büyüttüğü gözlemlenebilir. Kapitaliste rağmen proleteryanm konumu büyümektedir. Artık emekçi sınıfsal ümitlerle doludur. Bu seviyede proleterya, mevcut konumunu sendikal savaşım ve mücadeleyle, büyütmeli, daha Çok güç kazanmak için çabasını ivmelendirerek korumalıdır. Bu tavrın neticesi olarak da yaşamın birçok alanında pek çok avantajlar elde etmektedir.

Bu ümitle yaşamalıdır. Çünkü bu ümit sıkıntısını hafifletecek, ağrısını dindirecek ve hayata bir anlam verecek özellikler taşımaktadır. Yüzeysel olarak varlıklı kılınma hissi proleteryada duygu tatminin sağlamaktadır. Duygusal etkilenmenin de nedeni harcamalardaki farklılıklar ve tüketimdeki zıtlıklardır. Lüks ve aristokrat eğilimlerin toplumda etkinlik sağlaması da duygusal etkilenmeye dair sonuç verebilmektedir. Ancak kapitalist gerekli önlemleri almış, proleteryanm geleceğini dünden tespit etmiş bulunmaktadır. Her tavır ve her gelişme sınıfsal konumlar açısından dikkatle değerlendirilmekte, aşın uçlar uygun me todlarla kontrol edilebilmektedir. Örneğin verilen sendikal hak, tüm sosyal karışıklıkların bir başka yöne akmasını sağlayacak, olayların esas yönü ve hedefini saptıracaktır.

Gerçekte ise bu gelişmeler "kapitalizmin" uyanmasıdır. Uyanan kapitalizm dünden proleteryanm yarısını kontrol edecek önlemler almaktadır.

Başka bir deyişle, kapitalizm sınıfsal konumunu ve sınıfsal etkinliğini güçlendiren taktiklerine uygun ortam vt

şartları bulduğunda hiç tereddüt etmeksiniz proleter sınıf yararına gerekli harcamalarda bulunur. Burjuva dönemi boyunca kapitalizm mutlak maksimum kârı elde etmek ister. Fakat kapitalizm proleterya devrimini yok etmek, bu mücadeleyi yıkmak için sermayesinin ve kârının bir kısmını harcamayı göze alır. Kapitalizm sınıfsal çıkarlar uğruna uygun koşullarda kârının belirli bir yüzdesinden vaz geçecektir. Örneğin: % 10'lik bir kârın % 5 lik payından proleterya devrimini zaafa uğratmak, bu hırslı mücadeleyi yok etmek, emekçilerin sınıfsal bilincini zayıflatmak için toplumsal destek sağlamada kullanır. Kapitalist sınıf uzun vadede çıkarlarını güçlendiren nedenler için kârından belirli bir payın yok olmasına göz yummak zorunda kalmaktadır. Çünkü kapitalist sezgisel olarak, sömürü boyutlarının 19. y.y.'daki gibi devam etmesi halinde sınıfsal bir devrimin gerçekleşebileceğini açık bir şekilde görebilmektedir. Bu nedenle kapitalist, düşman sınıf proleterya yararına sermayesinin bir kısmından vaz geçmektedir. Bunun neticesi olarak devrim sürecini uzatmakta, devrimi ertelemekte, devrimin yıpratıcı gücünü kırmakta ve onu 20, 30, 1000 yıl erteleyebilmekte hatta devrimi tümüyle yok edebileceği bir zaman periyoduna itmektedir. Biz kapitalizm ve kapitalistin bu işlevi ve fonksiyonunda hayli başarılı olduğunu görebilmekteyiz.

Fakat böyle bir başarı için esas neden nedir? Malesef, Marx bile 19. y.y.'ın ikinci yarısında şöhretinin ve düşüncesinin doğruluğunda olduğu halde, bu konuyla ilgilenmemiştir. Kapitalist sistemde proleterya ile patron arasındaki sömürü ilişkileri hakkında son derece hassas, son derece dikkatli bulunan Marx'ın bile bu problemle ilgilenmemiş olması inanılmaz ve şaşırtıcı olsa gerektir. Bu tavır, 19. y.y.'daki bir Fransız, bir Hollanda'lı, bir İngiliz Kapitalistten beklenir de, fakat Marx'tan değil. Çünkü o sömürü, sömürülen sınıf hakları, sınıfsal sistemler ve sınıfsal kardeşlik gibi sorunlar konusunda son derece dikkatli ve son derece hassastır. Marx, ekonomik sömürünün temel ve en derin problemlerini göstermiş bir olduğu halde, sömürülen sınıfın sınıfsal ve bireysel bilincinin oluşması ve meydana çıkmasında emek sarfetmiş biri olduğu halde, evet tüm bu özelliklere sahip biri olarak bu sorunla ilgilenmemiş bulunması şaşırtıcı değil midir? Sınıfsal sistem ve sömürü olaylarının nitelikleri düşünüldüğünde bu temel ekonomik gerçeklerin özü olmaya devam eden sınıfsal ve bireysel bilincin oluşmasında en büyük emek payına sahip biri olarak, Marxın bu sorunla ilgilenmemiş olması (bulunmasını hayretle karşılıyor ve gerçek nedenini merak ediyorum. (6)

1850, 1860 ve 1870 dönemleri boyunca, Latin Amerika'da, Afrika'da ve Asya'da hayvan gibi sömürülme, tiksindirici ve korkunç cinayetler mevcuttu. Söylemek gerekir ki, emperyalistler hayvani nitelikleriyle 3. dünya halklarına saldırarak onları parçaladı, lokmaladı ve öldürdüler. Emperyalistler her şeyi yakıp yıktılar, her şeyi bozdular. Kültürü, ahlakı, mevcut yerleşik hayatı ve ahlaki tüm değerleri. (7) Onlar ham meddelerimizin tümünü yağmaladıkları, berbat ettikleri gibi; bizim en iyi kültürel ve sanatsal etkinliklerimizi de yağmaladılar. Genelde emperyalistler bu cinayetlerini işlerlerken bir grup yerli insanı da beraberlerinde bulunduruyorlardı.

Tüm Afrikalı kabileler en kötü bir şekilde, hayvanlara özgü metodlarla, hayvanlara özgü usullerle esir alınarak ele geçirildiler. Daha sonraları Emperyalistler özellikle ABD, bu esirleri oldukça büyük ve geniş teknelerine

Özel bir metodla yerleştirerek götürdü. (8) Evet tüm bu kötü koşullar altında, başka bir deyişle kahve ekim alanlarında çalışan Afrikalı bir grup işçi ancak yaşayabileceği kadar yiyecek bulabildiği bir zamanda, çıplak ve elbisesiz olduğu bir zamanda; evet böyle bir zamanda nasıl oluyordu da tüm Doğu, Afrika ve Latin Amerika Batı Kapitalizmini oluşturmak, Batı Kapitalizmini meydana getirmek için yağmalanıyordu. Tüm bu zulümlerin tek nedeni, Batı Emperyalizmini beslemek, kana susamış bu canavarı büyütme. Her şey bu gaye için mübahtı ve her şey yapılıyordu.

Bu sömürü ve talan olayı devam ederken, Batının en ilerici insanları, insan hakları için en boyutlu mücadeleleri vermiş insanları, sınıfsal ayrıcalıklar ve farklılıklar için karşı karşıya mücadele vermiş otoriteleri, sömürüye hayır diyen ve bu konularda çok hassas, hatta savaşım vermiş kişileri bile hiçbir şey, hiç bir kelime, hiç bir söz edememişler, konuşmamışlar; bu zıtlıkları ve haksızlıkları dile getirmemişlerdir.

Bu dehşet verici ve korkunç Emperyalist yağma ve talan konusunda bir tek laf bile etmemişlerdir. Tıpkı bir serçe ve kurt arası ilişki gibi kayıtsız kalmışlardır.

Hatta, Batıdaki Kapitalizm hakkındaki incelemelerde bile. Doğunun hammaddelerinin nasıl yağmaya ve talana tabi tutulduğu gerçeğinden bahsedilmemiş olması beni hayrete düşürmektedir. Evet onlar, bu gerçeğten bahsetmeyi bile bile gizlemektedirler. Ancak bu gizlemenin önemli nedenleri mevcuttur.

Onlar niçin şu anda Almanya, İngiltere ve Fransa'da toplanmış paranın nereden kaynaklandığı sorununu tartışıyorlara? Evet kapitalistler bu parayı kullanarak bu gün de Avrupa'lı işçiyi sömürmektedir. Bundan dolayı Marx, bu paranın proleteryanın hizmetine verilmesini, tüm toplumun hizmetine verilmesini, tüm toplumun hizmetine verilmesini, halk hükümetlerinin hizmetine verilmesini zorunlu görmektedir. Halka ve Avrupa'lı hükümetlere ait olan nedir ki, ulusallaştırılması zorunlu kabul ediliversin? Ve bu kapitalin kime ait olduğu tartışabilsin?

Ben şüphesiz proleteryanın zıtlığına, proleterya patron uyumsuzluğuna inanırım. Bu zıtlığa, bu çelişkiye, ve bu uzlaşmazlığa bilimsel olduğu kadar evrensel bir gerçek olarak da inanırım. Proleter sınıfın başkaldırışa ve isyana daveti devrim ve mücadele için zemin sağlamakta, Avrupa'da bu tavır ve başkaldırı hareketi günün konusu olmaktadır.

Proleteryanın ilişkilerinde yanlışa arılaşılmış hiçbir nokta mevcut değildir. Fakat gerçek sorun kapitalistlerin sahip oldukları sermayenin kime ait olduğu sorundur. Bu kapitalin nereden kaynaklandığı ve nereden geldiğidir. Mr. Schwartz'ın kişiliğine sonsuz inancım bulunduğu geçeceğine rağmen; çünkü kendisinden oldukça bahsederim, onun bilimsel düşüncesine inandığım, sosyal seçeneğini saygıyla karşıladığım halde, üç partili sistemin kurucusu olduğu halde, (9) evet tüm bu olumlu yapısına rağmen, onun şu iddiası beni çok çok hayrete düşürmüştür. Mr. Schwartz şöyle demektedir:

Kapitalizm akla uygun bir hale, ölçülü bir yapıya kavuşmaktadır. Kapitalist sermayesinin ve kârının belirli bir yüzdesinden proleterya yararına vaz geçmekte, onlar için yaşanabilir bir hayat ortamı oluşturmakta, saygıyla karşılanacak bir sosyal yapı meydana getirmektedir.

Marx'm faraziesinin gerçekleşmemesi, Avrupa'da devrimin gecikmesi ve proleteryanın bu ihtilalci oluşuma sahip olmamasının nedenlerinden biri kapitalist sınıfın uyanması; diğeri ise proleteryanın pratik yaşamının burjuvazi nitelikler kazanmasıdır* Emekçi artık bir burjuva gibi yaşamakta, bir burjuva gibi hissetmektedir.

Soruyorum, bunun kapitalizmin uyanmasına neden bağlamıyorsunuz? Bu tavrın sonucu olarak proleterya; sahip bulunduğu burjuva yaşamın kendine sağlanan geniş ve bol imkanlarla sürdürmekte, pek çok yardımlar ve hibeler almaktadır. Sözkonusu imkanların bazıları şunlardır: Aylık ücretler, sosyal imkanlar, sosyal güvenlik hakkı, sigorta hakkı, satın alma gücü (kredisi), fiyatların azaltılması, v.b. gibi. Kapitalist dağıttığı tüm bu paraları nasıl ve nereden kazanmıştır? Yoksa proleterya verilen bu paraların bir nedeni kapitalizmin uyanması olmasın?

Ancak verilen tüm bu olanaklar üçüncü dünyanın içine gömüldüğü, içinde bulunduğu sürekli sefaletin ve yoksulluğun, hergün artış kaybeden dert, ıstırap ve açlığın; gün geçtikçe daha çok gerilemenin bedeli olarak batı emperyalizmine sağladığı olanakla mı alakalıdır? Bu imkanların sağladığı güç, Batı'lı Emperyalist ve kapitalistlerin proleterya 3. Dünya halklarının cebinden bir yatırım yapma olanağı vermektedir. Bu güç proleteryanın burjuvazi görüntüsünü korumasını sağlamaktadır. Evet yukarda saydıklarımızın hangisi proleterya sağlanan olanakların gerçek parasal kaynağını teşkil etmektedir? Mr. Yves La coste, kısa bir zaman önce tercüme edilen "The Geography of Hunger" isimli kitabın yazarıdır. Mr. Yves Lacoste, bu kitabında hazır ve pişirilmiş yiyeceklere karşılık olarak

2030 yıllık bir zaman dilimi boyunca geri kalmış ülkelerden Avrupa'ya yapılan hammadde fiyatlarının bir karşı laştırmayı yapmaktadır. Bu mukayesenin gösterdiği gerçekler inanılmaz derecede ilginçtir.'

Şayet Mr. Yves Lacoste'nin metodu ve araştırması Dünya'da çok başarılı bir çalışma olarak kabul edilmeseydi, biz Avrupa'dan ülkelerimize son 2030 yıllık zaman dilimi boyunca ithal edilen tüketim maddeleri fiyat artışının % 300, % 400'den % 600'a kadar farklılık arz edebileceğini düşünemezdik bile. Diğer taraftan, onların bizden yanı Afrika, Asya ve Latin amerika ülkelerinin çoğundan edindikleri hammaddeler arz ve talep kanunlarını alt üst edecek şekilde fiyat kaybına uğratmışlardır. Başka bir deyişle hammadde fiyatları 3040 yıllık zaman diliminde ya hiç değişmemiş ya da çok az bir fiyat artışı kazanmıştır. 30 yıl öncesine göre geri kalmış ülkelerden Avrupa'ya yapılan ihracatta hammaddelerinin çoğunun fiyatlarında bir sosyalistin (10) yapmış olduğu en son araştırma çok zeki, bilgili ve kariyer sahibi devrimci ve ilerici bir sosyalistin (11) yapmış olduğu en son araştırmaya göre: Devrimi yok eden, yıkan unsur kapitalizmin kendisini rasyonelleştirmesi mücadelesi ve işçi sınıfını burjuvazi bir yaşama sahip kıla bilmesidir.

Kısacası, emperyalistlerin dış satımlarını garantiliye bilmek için ödeyebileceğimiz tek şey bizim yoksulluğumuz, mahrumiyetimiz ve sefaletimiz olacaktır.

DİPNOTLAR

(1) Bu ne teorik bir problem ne de bilimsel bir teori veya ideoloji hüviyetindedir. Ancak, özellikle içinde yaşadığımız üçüncü dünyanın kaderiyle ilgili bir gerçek ve çağdaş bir problem olduğu için etraflı ve bağımsız bir şekilde tartışılmalıdır.

(2) Mr. Schwartz "Le Capitalisme se Rationalise" terimini kapitalizmin kendisini rasyonelleştirmesi anlamında kullanır. Bir başka ifadeyle kapitalizm tecrübe kazanıyor. Neden? Bu soruyu bir yazar "Çünkü Marksizm, proleteryanm uyanması ve bilinçlenmesine yardım ettiği kadar, dolaylı olarak, kapitalizmin uyanmasına ve bilinçlenmesine de yardım etmiştir." şeklinde cevaplamaktadır.

(3) Sömürülme ve mahrum edilmeye karşı bilinçlenme probleminin dış faktörü objektif olmasına rağmen, bilinçlenme problemi sübjektif bir sorundur.

(4) Bir arkadaşım fakirlik, hayattaki zorluklar ve mahrumiyetler hakkında şikayetlerde bulunduğunu anlatırdı. O kişi hayatının her geçen gün kötüleşmekte olduğuna inanıyordu. Sonra bir ara düşünmüş ve "biz hala Tanrıya teşekkür etmeliyiz ki, bu yaz sıcağında hasta değilim. Çünkü hasta olsaydım o zaman doktor daha sıcağa yakın bir yere gitmemi ve dinlenmemi söylerdi. O zaman ne yapardım! Tanrıya şükür ki hasta değilim ve iyi bir hayat sürüyorum." demiş.

(5) Ve bir ideolojiyi yok etmek veya onu kapitalistin yararına dönüştürebilmek için kapitalist, işçinin kârını top lumundan veya sınıfından ziyade sendikası içerisinde korumak amacıyla sendikacılık oluşturur ve problemi kapitaliste göre çözer. Öyleki, kapitalist sistem tehlikeye düşmeyecektir. Baskı altındaki kapitalist veya fabrika sahibi oldukça rahatlayacak ve ideolojinin akış

yönünü değiştirebilecektir.

(6) Problemin dayandırıldığı ve ortaya çıktığı aynı nedene göre yargım farkı olabileceği için diyeceğim bir şey yoktur. Çünkü, doğru bir sonuca ulaşmak için problemler her zaman tüm açılardan düşünülmeli, sadece problemin şekillendiği aynı düzlemler üzerinde değil, çünkü bu durumda yargı değişebilir.

(7) Hatta Kapitalist, fabrikasını işletmek ve ucuz bir gücü sağlamak için, tanrının tümünü veya yarışım, kendi insanın normal hayatını, ormanlar! ve hatta o ülkenin tüm hayvanlarını yok edebilir.

Çevirenden:

"Dünyamız an önce bir başka dünya buldu. Bunun sonuncu kardeş olduğunu kim söyleyebilir: Bugüne dek inlerin cinlerin bildiği yoktu bu yeni dünyayı. Bizimki

kadar büyük, insan dolu, kanlı canlı bir dünya bu; ama o kadar yeni, o kadar çocuk ki a.b.ç. öğreniyor henüz. Elli yıl öncesine kadar ne yazı biliyordu, ne tartı, ne ölçü, ne giysi, ne buğday, ne üzüm. Doğanın kucığında çırıl çıplaktı; anası ne verirse onunla besleniyordu. Biz dünyamızı son çağında, şair Lucretius da gençlik yıllarında görmekte aldanmıyorsak, biz karanlığa gömülürken bu dünya aydınlığa yeni erecek daha. Bütün dünya bir inme geçirecek de sanki, bir kolu tutmaz olup öteki kolu sağlam kalacak. Ama çok korkarım ona dokunmakla çöküp yıkılışını hızlandırmış inançlarımızı, bilim ve sanatlarımızı onlara pek pahalıya satmış olacağız. Bir çocuk dünyayı buğduğumuz, öyleyken biz onu ne doğal değer ve gücümüzün üstünlüğüyle dizginimiz altına soktuk, ne doğruluğumuz, iyiliğimizle yetiştirdik, ne de ruh yüceliğimiz, cömertliğimizle kendi mize bağladık. Verdikler karşılıkların, kendileriyle yapılan alış verişlerin çoğu gösteriyor ki doğal kafa aydınlığı, kavrama bakımından hiç de bizden aşağı değil ler,. Kusko ve Meksiko şehirlerinin âkînârâ^3urğınluE veren ihtişamı; görülmedik nice şeyler arasında bilmem hangi kralın o bahçesi ki, meyvalan ve tüm bitkileri sahici bir bahçedeki düzen ve büyüklüklere riyi e altından yapılmış, sarayında ülkesinde yaşayan bütün hayvanların yine altından heykelleri, kıymetli taşlardan, kuş kanatlarından, boyalı pamuklardan yaptıkları el işlerinin güzelliği zanaattan yana da bizden geri kalmadıklarını göstermektedir, İnançlara bağlılık, va O salara saygı, iyilik cömertlik, dürüstlük, içtenlik gibi j erdemlere gelince bunların bizde onlardakinden daha / az olması işimize pek yaradı. Bu üstünlükleri yüzünden mahvolmuşlar., kendi kendilerini satın çiğnettir; mişlerdir. "

Gözü pekliğe, yiğitliğe gelince, acılara, açlığa, ölüme karşı dayanmaya, yürek sağlamlığına, sözünün eri olmağa gelince, bunlardan yana bizim dünyamızın geç mişindeki en ünlü örneklerin onlarinkileri hiç de aş madıklarını söylemekten çekinmem. Çünkü onları tedenlerin nelerden ^arnrl andıklarını düşünelim: Adamları kandırmak ne kurnazlıklara, ne dalaverelere baş vurmuşlar! Sonra bu milletlerin haklı şaşkınlığı; birdenbire karşılıklarına sakallı bir takım insanlar çıkı veriyor; dilleri, dinleri, biçimleri, davranışları bir başka türlü; üstünde insan bulunabileceğini hayal etmedikleri uzak bir yerden gelmişler; hiç argörmemiş, hatta sırtında insan yada yük taşıyan hayvan görmemiş kimselerin karşısına bilinmedik koca ejderler üstüne binmiş olarak çıkmışlar; bizimkilerin sırtında göz kamaştıran zırhlar, ellerinde keskin, parıl parıl kılıçlar; onlarsa bir aynanın yada bir bıçağın mucizeli pırıltısına karşılık avuç dolusu altın ve inçi vermeğe can atıyorlar. Bizim çeliğimizi delebilmek için ne yeterince bilgileri var, ne gereçleri: toplarımızın tüfeklerimizin çıkardığı yıldırımları, gök gürültülerini de katın bunlara, Roma imparatorunu bile afallatacak olan o

gümbürtüleri; bunların karşısında çırıl çıplak insanlar, sadece pamuktan yapabildikleri bir parça giysileriyle; bütün sil'ahları da yayalar, taşlar, sopalar ve ağaçtan kalkanlar, söz dostluğumuza, iyi niyetimize güvenip acaip şeyler görme meraklarıyla faka basan insanlar... İki dünya arasındaki bu ayrılığı hesaba kattınız mı bizim fatihlerin bunca zaferi zafer olmaktan çıkıyor.

Erkek^ kadın, çocuk, kaç binlerce insan tanrılarını ve özgürlüklerini .korumak için ne sarsılmaz bir cos^ kunlukla kendilerini amansız tehlikelere atıyorlar; on

bütünBeTalari,' işcenceleri. ölümü ve ne ..yiğitçe bir di renişle seve seve göze alıyorlar; böylesine alçakça zafer kazanan düşmanlarının elinden ekmek yeinektense aç

lıktan kırılmaya nasıl razı oluyorlar! Bunlara bakınca

öyle sanıyorum kTbu insanla silah, görgü ve sayı eşitli giyle başa baş Baldırsalar gördüğümüz bütün savaşların daKa~da belasma~ugyiiHardı.y ~

Bari bu soylu ülkeyi Büyük İskender, eski Yunanlılar, Romalılar fethetmiş olaydı; bunca kırallıkları ve halkları böylesine büyük değişikliğe uğratacak eller, \onlarm vahşi yanını tatlılıkla törpüeseler, doğanın Drada ürettiği güzel tohumları güçlendirip geliştirseler, toprakların işletilmesine, şehirlerin donatılmasına gerekli olduğu ölçüde kendi dünyalarının sanatların kat r maki a kalmayarak Yunan ve Roma erdemlerini o ülkenin yerli erdemleriyle karıştırsalardı. Bizim oraya götürdüğümüz ilk örnekler, davranışlar o halkları erdeme hayran etse ve özendirse onlarla bizim aramızda kardeşçe bir toplama ve anlaşma kurabilse bütün o yeni ülkede ne yaman bir evrim, bir ilerleme sağlanabilirdi! Çoğunun doğal başlangıçları bu kadar güzel otan, o yepyeni, o öğrenmeğe susamış ruhları kazam inak ve kolay olurduj/Biz tam tersine bilgisizIIETerden görgüsüzlüklerinden yararlanıp onları^Bz3eki kötü örnekleriyle kalleşliğe, sefihTİge, cimriliğe~ her turluilF sanlık dışı davranışlara, işkencelere alıştırdık. KımT ne zaman bezirganlığı, alışverişi böylesı bir sömımyego7'

ttirülmüştüjg? Bunca şehir dibinden yıkıl ıyör7ü>u ne a milletin kökü kurutuluyor, milyonlarca insan kılıçtan geçiriliyor, dünyanın en zengin, en güzel ülkesinin altı üstüne getiriliyor, niçin? İnciler, biberler alıp satacağız

diye. Aşağılık makine zaferleri bunlar! Hiç bir zaman kazanç tutkusu, hiçbir zaman haksız sömürü insanlar! böylesi korkunç bir kinle birbirine düşürmemiş, bu kadar, yürekler acısı kıyımlara yol açmamıştır.

Deniz kıyısı boyunca altın aramaya çıkmış İspanyol lar hareketli, güzel ve insanı bol bir ülkede karaya çıkıyorlar ve her yerde olduğu gibi orada da yerlilere kendi kendilerini övüyorlar: Barış sever insanlarmış, uzak yollardan gelmişlermiş, kendilerini bütün dünyanın en büyüğü olan Kastilya kralı yollamış; Tanrının yeryüzündeki temsilcisi olan Papa bu kirala bütün Hint ülkesini bağışlamışmış; yerliler onun uyrukluğuna girmek isterlerse kendilerine pek iyi davranacaklarmış; onlardan yiyecek şeyler, bir de bazı ilaçlarda kullanmak üzere altın istiyorlarmış; ayrıca bir tek Tann inancını ve bizim dinimizin doğruluğunu bilmeleri ge rekmiyormuş, bu dine girmeleri de haklarında hayırlı olurmuş, yoksa işler sarpa sararmış. Aldıkları karşılık şu olmuş:

Barışseveriz diyorsunuz, ama görünüşünüz hiç de öyle değil, Kralınıza gelince, isteyen durumunda

olması muhtaç ve yoksul olduğunu gösteriyor; ona bu toprakları veren ise savaş seven bir adam olacak. Çünkü kendisinin olmayan bir yeri başkasına vermekle onu verdiği yerin eski sahipleriyle cenkleşmeye sürüyor. İstedığınız yiyeceklere gelince onları veririz. Altınsa, bizde pek fazla yok; zaten yaşamak için işimize yaramadığından, bütün istediğimiz de rahatlıkla, güzellikle yaşamak olduğundan altına pek değer vermeyiz; ama, tanrılarımız için kullandığımız altın dışında ne kadar bulabilirseniz çekinmeden alabilirsiniz. Bir tek Tanrıya gelince, böyle bir düşünüş güzel, ama bunca zaman bize yararlı olmuş dinimizi değiştirmek istemeyiz; dostlarımız tanıdıklarımızdan gayrısından öğüt almaya da alışık değiliz. Korkutmalarımıza gelince durumlarını, güçlerini bilmediğimiz insanlara meydan okumak akıl kârı değildir. Kısacası topraklarımızdan bir an önce çıkıp gitmeğe bakın; silahlı ve yabancı kimselerin dürüstlüklerine, parlak sözlerine güvenme adetimiz yoktur. Çekip gitmezseniz siz de şunlar gibi olur sunuz... Böylece konuşmuş yerlilerin kralı ve şehrin çevresindeki kesik insan kafalarını göstermiş. İşte bu çocuk dünyanın hiç de çocukça olmayan konuşmalarından bir örnek..."

(Montaigne, Denemeler Kitap III. Bölüm VI)

(8) A.B.D. ine yaklaşık 650700 diri köle götürmek için 300 kişi kapasiteli gemilere 1200 köle yerleştiriyor, söz ge' { i limi 1000 köleden 300 tanesinin ölmesi karşılığı 700 köle ancak A.B.D.'ine ulaşabiliyordu.

(9) O ve onun grubu Fransız Komünist Partisi'nin Cezayir ve Macaristan problemine karşı çok insafsız ve tepki dolu son kararından dolayı ayrıldı. Hatta Fransız Komünist Partisi Kapitalistlerle uzlaşıp birleşmişti. Dji münist bir Sosyalist Partisindeydi. Mource Tours Komünist Partisi başkanıydı. Djimole İsrail'le uzlaşan ve dolayısıyla Mısır'a saldıran bir kişiydi. İngiltere ile de uzlaşmıştı. Buna rağmen bir sosyalistti. Maurice Tours da Birigitte Bordost'un villasına yakın bir yerde villa ve şato sahibiydi. Onlar (Mr. Schwartz ve onun grubu)

Komünist Partisinden ayrılarak hür ve büyük güçlere ve yabancı hükümetlere boyun eğmeyen entellektüel sosyalistler oldular. Büyük güçlere söz hakkı tanımayan buna karşın proleterya sınıfına karşı kendilerini zorunlu hisseden çok temiz ve hedefi belli bir entellektüel grup oluşturdular. Diyalektik ekolün öğretisine ait teoriler yayınlayacak kadar uyanmış bilim ve entellektüel sahibi kişilerdi. Hatta onlar, onu tekrar gözden geçirip düzeltmeye inandılar. ("Marksizm Düşüncesinin Gözden Geçirilişi" başlıklı küçük fakat entellektüel bir kitabın sahibi oldular. Bu bir konferanstı.)

(10) Söyledikleri şu: Avrupa'daki devrim kapitalizmin sosyolojiyi kullanması, uyanması, ölçülü hareket etmesi ve kârının bir kısmını proleterya ile paylaşması gerektiğini anlamasından dolayı yok edildi veya geciktirildi. Kapitalizm tüketime dönük bir hayat oluşturmak, onu kazandırmak zorundadır. Bunun sonucunda o, herhangi bir devrim tehlikesine ve sınıf uyanmasına karşı tutucu ve saldırgan bir hale gelir.